

1 utorak, 06.11.2007.
2 [Otvorena sjednica]
3 [Optuženi su ušli u sudnicu]
4 [Svjedok je ušao u sudnicu]
5 ... Početak u 14.22h
6 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prevod] Ustanite molim.
7 Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju otvara zasjedanje.
8 Izvolite sjesti.
9 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Dobar dan, molim tajnicu da najavi
10 predmet.
11 GĐA SEKRETAR: [simultani prevod] Dobar dan časni Sude, ovo je predmet
12 IT-05-88-T, *Tužilac protiv Vujadina Popovića i ostalih.*
13 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Hvala. Svi optuženi su ovdje. Vidim iz
14 timova Obrane da tu nema gospodina Ostojića, gospodina Bourgona, gospodina
15 Haynesa.
16 Tužilaštvo: gospodin McCloskey, gospodin Thayer, svjedok je ovdje,
17 zasjedat ćemo prema pravilu 15bis danas jer sudija Støle je hitno morao da
18 odleti u Norvešku. Sutra će se vratiti, ali danas nije mogao da bude ovdje.
19 Izvolite gospodine Thayer.
20 Dobar dan i Vama generale.
21 SVJEDOK: [simultani prevod] Dobar dan.
22 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Nastavljamo, dakle, sa glavnim
23 ispitivanjem.
24 G. THAYER: [simultani prevod] Hvala. Dobar dan svima.
25 SVJEDOK: RUPERT ANTHONY SMITH (nastavak) [simultani prevod]
26 Ispituje g. Thayer (nastavak)
27 [Tužilac ispituje putem prevodioca]
28 P: Dobar dan generale.
29 O: Dobar dan.
30 P: Zamolit ću da sada pogledamo samo nakratko dokument 2941 sa 65ter

1 liste. To je sastanak od 13.jula sa predsjednikom Vlade Silajdžićem. To je na
2 drugoj stranici verzije na engleskom, na trećoj stranici verzije na B/H/S-u.

3 Da li imate dokument pred sobom generale?

4 O: Da.

5 P: Zamolit ću da pogledamo dno ove stranice. Potpis na ovom izvještaju
6 je potpis EL Blissa. Tko je to?

7 O: Kapetan Emma Bliss. Ona je bila član štaba. Govorila je srpsko-
8 hrvatski.

9 P: Hvala generale. To je sve za ovaj dokument. Hvala Vam.

10 13. jula Vi ste se vratili iz Sarajeva sa dopusta, sreli ste se sa
11 predsjednikom Vlade, obradili ste informacije koje ste dobili. Molim Vas,
12 ispričajte ukratko Pretresnom vijeću šta Vas je najviše zabrinjavalo kao
13 posljedica tog zauzimanja zaštićenih zona i koje ste opcije vidjeli kao
14 mogućnosti koje imate pred sobom?

15 O: Prvo što me zabrinjavalo imalo je veze sa izbjeglicama i sa taocima
16 koji su bili uzeti iz nizozemske jedinice, kao i u vezi sa nizozemskim
17 bataljonom koji još uvijek se nalazio u Srebrenici. Isto tako smo pokušavali
18 utvrditi šta se zapravo dogodilo. Mislim da tada nisam formirao već takav stav.
19 Razne misli su mi se, doduše, počele javljati već kad sam pozvan sa dopusta.

20 Sjećam se da sam mislio da moramo shvatiti da je došlo, kao prvo, do
21 katastrofe za sve te ljude, a kao drugo, za Ujedinjene narode i sve ono što oni
22 predstavljaju. Trebalo se napraviti šta se može u okolnostima koje su postojale
23 kako bi se barem olakšala situacija za izbjeglice, kao i kako bi se odande
24
25
26
27
28
29
30

1 izvukli vojnici. Međutim, u igri je bilo i nešto bitno veće od toga. Dakle, osim
2 što smo se trebali baviti olakšavanjem situacije i što sam o tome razmišljao.
3 Mislim da sam, ne znam da li je to bilo te noći ili nedugo nakon toga, ne sjećam
4 se, ali sam na jednom listu papira zapisao da imamo nekoliko opcija u vezi s
5 time šta da napravimo.

6 I, u biti, trebalo je donijeti odluku na razini Vijeća sigurnosti,
7 dakle, na razini na kojoj su i vojnici bili poslani u taj zadatak da li se treba
8 dakle nastaviti boriti dalje ili ne. Mi se, u okolnostima kakve su tada bile,
9 nismo mogli nastaviti boriti oko toga. Mislim da smo imali tri mogućnosti,
10 praktične mogućnosti. Dakle, prva je da prihvatimo šta se dogodilo i da probamo
11 poboljšati situaciju - mislim da sam to definirao kao: prikriti se i podnijeti
12 sve što se dogodilo tako kako jeste. Zatim smo imali još dvije alternative, ne
13 mogu se točno sjetiti kako sam ih podijelio, ali su one u višoj ili manjoj mjeri
14 podrazumijevale da se suočimo sa cijelim problemom.

15 P: Hvala generale. Moram se podsjetiti samog sebe da pravim veće pauze
16 između pitanja i odgovora, ali zamolit ću da sada prvo da se predoči dokument
17 PIC 00181.

18 Zamolit ću da pogledamo drugu stranicu verzije na engleskom. To je
19 također na drugoj stranici u verziji na B/H/S-u.

20 Imam to na papiru, pa ako će Vam tako biti lakše generale...

21 O: Da, tako ću lakše čitati.

22 P: Generale, šta je ovaj dokument?

23
24
25
26
27
28
29
30

1 O: To je dokument koji sam ja napisao, to su dokumenti kakve sam ja
2 pisao. Mogli bismo ovo opisati ovako: ja pokušavam razbistriti šta mi je ostalo
3 u glavi nakon jednog dugog dana, dana koji je možda trajao 48 sati, da tako
4 kažem. Ja ovdje navodim - samo da protumačim dok čitam ovo na brzinu - dakle,
5 prvo objašnjavam kakva je po mom mišljenju situacija, što se spremaju napraviti
6 bosanski Srbi, a što Bošnjaci, zatim govorim o razgovorima koje sam već prije
7 toga vodio sa predsjednikom vlade, i tako dalje. Ako pogledamo sljedeću
8 stranicu, paragraf 4, možemo vidjeti ...

9 P: To je na trećoj stranici verzije na B/H/S-u.

10 O: Dakle, možemo vidjeti da me brine što imamo taj bataljon i komandante
11 tog bataljona, nizozemskog bataljona, koji su tamo zaglavili - nemaju nikakve
12 podrške, nikakve pomoći. On ne bi trebao biti osoba koja bi sa Srbima trebala
13 dogovarati njegovo vlastito izvlačenje. Sada to ne mogu vidjeti gdje sam
14 napisao, mislim da sam to negdje napisao, možda nije u ovom dokumentu gdje kažem
15 da on govori iz zatvora.

16 P: Da, to Vam je u paragrafu 4. Slobodno pronađite, generale.

17 O: Da, našao sam, to je četvrti red, da.

18 I zatim iznosim općenite opcije koje su nam još na raspolaganju.

19 P: Da počnem od ovog što ste zadnje spomenuli, naime da je komandant
20 nizozemskog bataljona, da mu se ne smije prepustiti da on sam rješava situaciju
21 jer on govori iz zatvora. Kao prvo, šta ste pod time mislili, i kao drugo, šta
22 ste pokušali da učinite kako on ne bi govorio kao da govori iz zatvora? Da je
23 njegov glas - glas zatočenika?

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Ono što sam ja tu mislio da je on jednostavno tamo u Potočarima, da
2 se ne može maknuti, oko njega su snage bosanskih Srba, on nema kontrolu nad
3 svojom sudbinom, a to nije veoma dobra situacija iz koje čovjek može pregovarati
4 o izvlačenju - svom i svojih snaga. U tom trenutku je još 30 njegovih ljudi bilo
5 držano kao taoci i ja sam tu rekao da bi neka organizacija trebala mu podržati.
6 To nisam bio ja koji bi mu mogao pomoći. Ja sam također bio u zatvoru, da tako
7 kažem kao i on kad je riječ o okolnostima. Prava razina na kojoj bi se to
8 trebalo rješavati, to je bilo najmanje u Zagrebu, a ako ne, gospodin Bildt i
9 više razina iznad toga i to ne samo zbog toga što su oni bili uključeni u
10 izvlačenje taoca i onda nakon onih bombardiranja u maju.

11 P: Da li su poduzeti koraci da se uključe ti ljudi na višoj razini?

12 O: Itekako, unutar dan vremena, jednog dana. Dakle na putu za Beograd na
13 jedan sastanak, mislim da se on održao 15. Tada su gospodin Akashi i gospodin
14 Bildt vodili upravo takav jedan razgovor.

15 P: Dobro. O tom ćemo sastanku razgovarati uskoro. Zamolit ću da sada
16 pogledamo stranicu 2 ovog dokumenta što je zapravo prva stranica Vašeg
17 memoranduma, ali je u elektronskom sistemu to druga stranica. U verziji na
18 B/H/S-u također se to nalazi na drugoj stranici. Kada pogledamo tačku 1, mislim
19 da ste već ranije rekli da ste vidjeli... Dakle, tu ste zabilježili dve stvari
20 koje su neposredni problemi: prihvata izbjeglica i zbrinjavanje Holandskog
21 bataljona, zajedno sa njihovim naoružanjem i opremom.

22 U paragrafu 2(A), ili točki 2(A), dajete procjenu, smatrate da VRS ima
23 namjeru brzo djelovati kako bi se što prije postigao *fait accompli*, žele
24 ukloniti enklave u cilju, *inter alia*, oslobađanja svojih područja u pozadini, i
25 priskrbljivanje trupa za odlučni udarac i eventualno suprotstavljanje

26

27

28

29

30

1 interventnim snagama. Zatim u točki 2(B) govorite o Bošnjacima i njihovim
2 aktivnostima. Mislím da smo o tome već govorili kada smo razgovarali o aerodromu
3 u Tuzli. Točka 3 generale. Tu ste naveli da bosanski Srbi čiste Srebrenicu.
4 Nizozemski bataljon čini što je u njihovoj moći kako bi nadzirao situaciju, ali
5 već dopiru zasad nepotvrđeni izvještaji o otmicama ljudi i ubojstvima - vojno
6 sposobni muškarci se odvajaju od izbjeglica.

7 Ja znam da je to pod točkom 3 Vašeg memoranduma. Javlja se pitanje zbog
8 čega ti izvještaji o zlodjelima nisu među onim stvarima koje neposredno treba
9 rješavati i koje ste korake poduzeli da vidite kakva je situacija kada je riječ
10 o izvještajima o zlodjelima?

11 O: Razlog zbog čega je ovo ovako poredano je što su izbjeglice i
12 rješavanje problema izbjeglica bili neposredni problem zbog toga što bi se tako
13 moglo smanjiti šanse da dođe do novih zlodjela i, osim toga, ja nisam bio u
14 situaciji da utvrdim šta se zbiva u vezi sa tim zlodjelima - nisam imao nikakve
15 istražne mogućnosti.

16 A kao drugo, moglo se očekivati određeni stupanj raznih tvrdnji i
17 suprotnih tvrdnji u ovakvoj situaciji. Ovdje se radilo o jednoj golemoj stvari.
18 Nije se radilo o situaciji sa kakvom smo već ranije bili upoznati, na žalost,
19 kada bi neki zaselak bio napadnut i neki ljudi protjerani. Čak i tada je bilo
20 raznih tvrdnji i suprotnih tvrdnji, ali bi se tu nešto moglo napraviti. Međutim,
21 ovdje je opseg događaja bio tako golem da je to jednostavno... nizozemski
22 bataljon UN-a u Srebrenici, nitko nije mogao riješiti tu situaciju jer je ona
23 bila jednostavno prevelika, premoćna.

24
25
26
27
28
29
30

1 P: Ako pogledamo posljednju stranicu na engleskom, a to je stranica 4
2 Vašeg dokumenta generale i pogledajte paragraf 7, a to je na stranici 6, verzija
3 na B/H/S-u, vidite: « Od presudne važnosti u bliskoj budućnosti je pojačati
4 snage UNHCR-a/Službe za civilne poslove, kao i priskrbiti pomoć Holandskom
5 bataljonu s visokog nivoa, kako bismo se uhvatili u koštac s krizom oko
6 izbjeglica. Pominje se UNHCR i služba za civilne poslove, da li je to strana
7 koja je trebala da učestvuje u spašavanju i naponi koji su uloženi u odnosu na
8 procenu situacije u Tuzli i baze koju ste pomenuli juče.

9 O: Da. Ja sam direktno mogao da radim sa elementima za civilne poslove
10 koji su bili u mojoj komandi i bili su direktno povezani sa mojom komandom. Ja
11 nisam direktno komandovao, rukovodio, elementima UNHCR-a, ali bez obzira na to,
12 ovi su bili direktno povezani s nama u Sarajevu, i u Bosni, i po pravilu su
13 ispunjavali moje zahtjeve, ali oni ne bi bili u mogućnosti da urade mnogo ako
14 nemaju aktivnu podršku UNHCR-a i Službe za civilne poslove na višem nivou unutar
15 organizacije, a to je bilo potpuno van moje kontrole. To su ljudi koje ja
16 pominjem u ovom paragrafu.

17 P: U redu. A kada je riječ o dovođenju nevladinih organizacija u samu
18 Srebrenicu, da li je to nešto što ste uzimali u obzir u tom trenutku?

19 O: Ne. Ne sjećam se precizno koraka u ovom događaju, kada je riječ o
20 UNHCR-u, Ljekarima bez granica i drugima, ali kada je došlo do pada džepa i kada
21 je došlo do pokreta bosanskih Srba i kada su oni počeli ustvari da iseljavaju
22 izbjeglice iz Srebrenice u centralnu Bosnu, te agencije, te

23
24
25
26
27
28
29
30

1 organizacije trebale su da idu tamo gdje su išli ti ljudi, a ne tamo gdje su oni
2 prije toga bili.

3 P: I u tom trenutku, u kojoj mjeri je sudbina muškaraca o kojoj ste
4 čuli izvještaje, čuli ste da su oni odvojeni i stavljeni u autobuse, odvezeni na
5 neko drugo mjesto, koliko je to učestvovalo u Vašim razmišljanjima? Ako je to
6 bio dio Vaših razmišljanja, da li ste pokušali da identifikujete lokaciju ili da
7 nekoga angažujete da radi na tome kako bi utvrdio gdje se oni nalaze?

8 O: Pa u ovoj fazi, ja nisam siguran da li sam to pomenuo u ovom
9 dokumentu, ali negdje u to vrijeme, koliko sam shvatio, bilo je oko 2.000
10 muškaraca za koje se nije znalo šta je s njima. Oni su odvedeni negdje u blizini
11 Bratunca. Mislim da ja to nisam rekao u ovom dokumentu, možda to tada nisam
12 shvatio dok nije prošlo još nekoliko sati ili možda sve do narednog dana, ne
13 sjećam se, ali smatralo se ili se znalo da su te ljude odveli u Bratunac.
14 Ostatak onih koji su branili džep, pored toga što smo vjerovali da su se možda
15 probili, mislim da u toj fazi čak ni to nisam imao potvrđeno.

16 P: U redu. Dajte da provedemo još malo vremena na raspravi o procjeni
17 situacije koju ste dali ovdje i koje su bile opcije prema Vašem shvaćanju. Ne
18 želim da sada gledamo cijeli paragraf 5, ali da pogledamo paragraf 6, ako je to
19 moguće, i to je stranica 3 u verziji na engleskom i stranica 5 na B/H/S-u.

20 Ovde kaže: "Što se tiče opredjeljenja za neku od navedenih opcija,
21 predlažem da se... nastavi li se VBS kretati sadašnjom brzinom, a pogotovo ako
22 zadrže Holandski bataljon kao taoce, predlažem da se posegne za paragrafom 5a,
23 pošto ionako nećemo imati izbora. Budemo li imali više vremena, morat ćemo
24 odlučiti želimo li ili ne želimo voditi rat. Ako to i učinimo, bit će to za više
25 ciljeve, a ne samo za odbranu enklave.

26

27

28

29

30

1 Nadalje, moraju se rasporediti primjerene snage i mi moramo ukloniti
2 nemoćne i ranjive elemente UNPROFOR-a, inače ćemo u buduće biti taoci
3 neizvjesnih okolnosti. Ako nismo spremni boriti i dati se na osvajanje željenog
4 cilja, tada ćemo se morati suočiti sa krutom i neumoljivom istinom da se, u
5 nedostatku mirovnog rješenja, moramo zadovoljiti opcijom 5A ili B."

6 P: Kada govorite o tome da li imate više vremena i morate da odlučite da
7 li želite da se borite, da li ćete u rat ili ne, šta ste pod tim mislili?

8 O: Pa, morate da shvatite da je to bilo povezano sa drugom raspravom
9 koja je trajala u periodu, mislim, još od aprila i ja ovde kažem da mi, a pri
10 tome mislim na UNPROFOR, da nam se stalno govori da ostvarimo nešto, suočeni sa
11 ljudima koji su spremni da se bore za to, i ako mi - a prije svega zemlje
12 članice NATO-a i Savjet bezbjednosti - smo spremni da se borimo, onda oni neće
13 ostvariti ciljeve koje smo postavili i to je u stvari taj argument koji se
14 stavlja sada u ove konkretne okolnosti.

15 P: A, kada kažete "uklanjanje ranjivih elemenata", šta mislite pod tim?
16 Nemoćnih, ranjivih elemenata UNPROFOR-a, šta mislite pod tim?

17 O: Pa sav UN - o tome sam nešto govorio i jučer - svi pripadnici UN-a su
18 bili raspoređeni i shvatili su da su oni dio misije očuvanja mira i u tom obliku
19 mogu da se angažuju kao što su recimo držani na Kipru ili na drugim mjestima
20 gdje Ujedinjene nacije definitivno nisu bili dio ostvarivanja razvoja događaja,
21 i bili su potpuno drugačije identifikovani, u bijelim vozilima sa plavim

22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 šljemovima, tako da svako vidi njihovo prisustvo, a ovde smo bili raspoređeni u
2 bazama gdje smo postajali taoci.

3 Mi se nismo mogli braniti u odnosu na artiljerijsku vatru kojom smo
4 obasipani, nismo branili svoje položaje, bilo ih je vrlo lako identifikovati, i
5 tako dalje. Dakle, ako ćemo da napravimo tu tranziciju od snaga koje čuvaju mir,
6 a što očigledno nije funkcionisalo, onda smo trebali da prestanemo da se krećemo
7 u tim bijelim vozilima sa plavim šljemovima i da počnemo da se ponašamo tako kao
8 da mislimo da se borimo.

9 P: U redu. Završili smo sa tim dokumentom.

10 Vi ste pomenuli sastanak koji je održan u Beogradu, dan ili približno
11 toliko od trenutka kada ste Vi napisali ovaj memorandum. Možete li opisati
12 okolnosti tog sastanka, ko je bio tamo i šta se desilo?

13 O: Kasnije, mislim da je to bilo dan nakon ovoga, nakon što sam
14 prenoćio, kontaktirao nas je gospodin Bildt iz Beograda i pitao da li bih ja
15 mogao doći na sastanak u Beograd, do podneva 15. Ako se dobro sjećam dana, to je
16 bila subota, i mi smo krenuli da to učinimo. Stigli smo tamo, sa nama na
17 sastanku... ne sjećam se svijuju koji su bili prisutni, ali bio je predsjednik
18 Milošević, bio je general Mladić, Bildt, Akashi, bio sam ja, general De La
19 Presle, čovjek po imenu general Elliot, koji je bio vojni savjetnik De La Presla
20 i bio je tu barem još jedan diplomata - mislim da su to bili glavni akteri.

21 P: A ko je general De La Presle?

22 O: General De La Presle je bivši zapovjednik snaga, on je francuski
23 general, mislim da se do tada već bio penzionisao, ako se dobro sjećam, ali on
24 je bio vojni savjetnik Misije Evropske Unije. Mislim da je to ono što je on
25 radio.

26

27

28

29

30

1 P: Izvinite što Vas prekidam, ali možete li nam opisati šta se desilo na
2 tom sastanku, kakva je bila svrha tog sastanka?

3 O: Taj sastanak je bio posljedica događaja u Srebrenici. Svrha sastanka,
4 koliko sam ja shvatio, bila je prije svega da se izvuče Holandski bataljon i da
5 se to organizuje; a drugo, da se ponovo uspostavi položaj UNPROFOR-a u odnosu na
6 bosanske Srbe i da se dođe do nekog oblika *modus operandi*, jer očigledno je to
7 bilo razbijeno, to funkcionisanje.

8 P: U redu. Molim da pogledamo dokument koji po spisku 65ter nosi broj
9 2942. Čekamo verziju na B/H/S-u, generale. Tu je.

10 Ako pogledamo sredinu glavnog paragrafa na prvoj stranici, govori se
11 o postizanju neformalnog dogovora koji će biti potvrđen na sastanku zakazanom za
12 19. juli. I dalje se kaže: "S obzirom na to da je Mladićevo prisustvo na
13 sastanku pitanje veoma osjetljive prirode, svi učesnici su se dogovorili da ovu
14 činjenicu uopšte ne treba pominjati u javnosti." Dozvolite mi da Vam postavim
15 očigledno pitanje: zašto je to bilo pitanje osjetljive prirode? I možda pitanje
16 koje je povezano s tim: kakve je veze Slobodan Milošević imao i sa čim ovdje?

17 O: Pa to je u suštini odgovor na prvi dio, na Vaše prvo pitanje.
18 Činjenica je bila da je komandant vojske bosanskih Srba sjedio u Beogradu sa
19 predsjednikom Srbije i veza između Beograda i bosanskih Srba nije bila nešto što
20 ne bi bilo opšte poznato i svakako ni predsjednik Milošević, ni predsjednik
21 /sic/ Mladić nisu željeli da to postane očigledno objavljivanjem njihovog
22 prisustva na ovakvom sastanku.

23
24
25
26
27
28
29
30

1 P: A koju ulogu, ako je bilo kakvu ulogu, napetost između civilnog
2 rukovodstva bosanskih Srba i vojnog rukovodstva bosanskih Srba igrala u toj
3 želji da se održi uloga predsjednika Miloševića tajnom?

4 O: Ne sjećam se da se o tome raspravljalo. To je očigledno bio dio te
5 osjetljivosti, toga što je činilo pitanje osjetljivim. Ali ne sjećam se da je o
6 tome raspravljano na tom sastanku. Činjenica da je to bilo nešto što je bilo
7 osjetljivo bilo je očigledno svima i nije bilo potrebe da se o tome raspravlja.

8 P: Molim Vas da pogledamo stranicu 2 ovog dokumenta na engleskom i to je
9 takođe stranica 2 u verziji na B/H/S-u. Pod zaglavljem "Srebrenica", pominje se
10 potpuni pristup tom području za UNHCR i MKCK. Da li je to pitanje o kojem se
11 raspravljalo na tom sastanku, generale?

12 O: Možda sam trebao ranije reći u odgovoru na jedno ranije pitanje:
13 sastanak se raspao u dva odvojena sastanka. Ja... odnosno tačnije generala
14 Mladića je poslao Milošević zajedno sa mnom da raspravljamo o tim detaljima, a u
15 suštini to se sve odnosilo na Srebrenicu, a o širim pitanjima su raspravljali
16 drugi odvojeno. Tako da sve što se kaže ovdje pod tim zaglavljem je u suštini
17 ono što je dogovoreno u opštim crtama između Mladića i mene, u periodu od par
18 sati, ako se ja toga dobro sjećam. I mi smo trebali da se ponovno sastanemo tog
19 dana - mislim da je to bio 19. - da bismo potvrdili da ono o čemu smo se
20 dogovorili je praktično izvodivo i ostvarivo i tako dalje. I zaista, to je ono
21 što se uglavnom i desilo osim što mi nikada nismo dobili pristup za Međunarodni
22 komitet Crvenog krsta i ostale.

23 P: Da sada pogledamo nekoliko ostalih stavki. Pominje se UNPROFOR,
24 ponovno snabdijevanje UNPROFOR-a, povlačenje Holandskog bataljona je planirano
25 za 21. juli i nadzirat ćete ga Vi i general Mladić, zatim Međunarodni komitet

26
27
28
29

1 Crvenog krsta treba imati neposredan pristup ratnim zarobljenicima. Da li se
2 sjećate da ste o tim pitanjima raspravljali, generale?

3 O: Da. To su bila ta opšta pitanja o kojima smo raspravljali. Bilo je i
4 drugih: da li ja treba da budem na čelu bilo kakvih vazdušnih snaga i da li
5 treba da ih koristim ili ne. To su sve pitanja o kojima sam raspravljao s
6 Mladićem, ali vidite iz ovog spiska, uključujući i ostala pitanja pod ovim
7 zaglavljem, da je naš glavni teret rasprave bila Srebrenica, ali u pozadini
8 svega toga bilo je da se ponovo uspostavi sloboda kretanja za Ujedinjene nacije
9 da bi mogli da ponovo snabdijevaju ove enklave, i to je bila naša primarna svrha
10 i to se provlači kroz sve to - dakle, ostvarivanje slobode kretanja.

11 P: Ako možemo da pogledamo posljednju stranicu ovog dokumenta. To je
12 stranica 3. Ustvari, u verziji na B/H/S-u to nije posljednja stranica, već
13 stranica 3. Pod zaglavljem "koordinacioni sastanci" pominje se da će se
14 predstavnici UNHCR-a sastati s generalom Gverom u hotelu Jahorina u nedelju 16.
15 jula 1995. godine u 12 časova. Da li se sjećate da li je general Gvero zaista
16 imao takav sastanak sa predstavnicima UNHCR-a ili bilo kojom drugom nevladinom
17 organizacijom u hotelu Jahorina 16.?

18 O: Da. Mislim da je došlo do tog sastanka. Sad kako se ne sjećam da mi
19 je netko rekao da nije došlo do sastanka, da, mislim da se održao sastanak.

20 P: Ovaj posljednji red, on se odnosi na sastanak o kojem ste nam već
21 govorili na mjestu između Han Pijeska i Sokolca.

22 O: Tako je.

23 P: Molim da sada stavimo dokument 2943 po 65ter listi. Zamolit ću da se
24 u verziji na B/H/S-u dokument malo spusti. Ovaj srednji paragraf, tu se

25

26

27

28

29

30

1 spominje da general Nicolai, da će on biti prisutan kako bi nadgledao kretanje
2 Holandskog bataljona. Da li se sjećate da li je on bio tada prisutan, 21.?

3 O: Da, to je različito od originalnog dokumenta gdje sam ja to trebao
4 raditi, ali smo tada već znali da sam ja trebao biti u Londonu na londonskoj
5 konferenciji, pa je načelnik štaba pošao umjesto mene. Koliko se sjećam, on je
6 tamo otišao i obavio taj posao.

7 P: Molim da sada pogledamo stranu 2 u verziji na engleskom. Mislim da
8 ćemo morati pogledati i na stranicu broj 2 u verziji na B/H/S-u. Ovaj izvještaj
9 govori o sastanku koji se odigrao 19. jula u restoranu Jela u Han Kramu. Da li
10 se sjećate tog restorana Jela?

11 O: Da.

12 P: Tamo je bilo više sastanaka.

13 O: Tako je.

14 P: Vidim ovdje da su bili prisutni Mladić, Tolimir i potpukovnik Indić.
15 Mislim da ste o njemu već govorili.

16 O: Tako je.

17 P: Da pregledamo sad... mislim da sporazum ne treba da obrađujemo. To
18 ste već dovoljno nam ispričali nam o tome. Na strani 2 u verziji na engleskom -
19 u verziji na B/H/S-u također moramo okrenuti sljedeću stranicu. Da. To će biti
20 zapravo na trećoj stranici, ali je to druga stranica izvještaja samog. Dakle,
21 gospodine, molim da sada pogledate ovo gospođe piše "Srebrenica". Podnaslov.

22 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Dok se to priprema, gospodine

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Thayeru, zamolili bismo svjedoka da se prisjeti onog sastanka o kojem nam je
2 pričao, a koji se odigrao u Beogradu. Generale, recite nam na čiju je
3 inicijativu organiziran taj sastanak sa predsjednikom Miloševićem i ostalim?

4 SVJEDOK: [simultani prevod] Mislim da je gospodin Bildt taj koji je
5 generirao sastanak. Ne znam čija je inicijativa bila, ali je on svakako bio
6 osoba koja je pokrenula organizaciju toga. A sada da li je on nagovorio
7 Miloševića da pristane, ili je bilo obrnuto, to ne znam, to nisam siguran.

8 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Izvinite što sam Vas prekinuo,
9 gospodine Thayer.

10 G. THAYER: [simultani prevod] Ne, ne, itekako. Možda da se nadovežemo na
11 ovo.

12 P: Generale, da li ste bili upoznati sa eventualnim nastojanjima, bilo
13 gospodina Akashija, bilo gospodina Annana, da stupi u kontakt sa predsjednikom
14 Miloševićem tokom ovih događaja i da zatraži od njega pomoć.

15 O: Ne, ne baš u to vrijeme, ali 13., možda već 12. kad sam se počeo
16 vraćati sa dopusta, bio sam svjestan da Akashi i drugi već nazivaju Miloševića.
17 Ne znam kojim redom je ko zvao i kako je to izgledalo, ali se to događalo.

18 P: Pod naslovom "Srebrenica", Vi tražite o generala Mladića da objasni
19 šta se dogodilo nakon pada. Da li se sjećate šta Vam je rekao?

20 O: U kratkim crtama... zapravo, jedino što mi je rekao je bila verzija u
21 najkraćim crtama. Rekao je da je došlo do probijanja od strane nekih

22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 snaga, mislim da su se kretali - tako je on rekao - koridorom prema Tuzli, i
2 rekao je da je sve bilo rješavano na korektan način. Ja sam u toj fazi još
3 uvijek pokušavao da mi se omogući pristup do tih 2.000 ljudi za koje ja nisam
4 znao gdje su.

5 P: Da pogledamo sada stranicu 4 u verziji na engleskom. U verziji na
6 B/H/S-u nije neophodno da se okreće stranica, nego samo pri dnu da pogledamo.
7 Izvinjavam se, prethodna stranica u verziji na engleskom. Ista ova koja je sada
8 u verziji na B/H/S-u. Hvala.

9 Da li se sjećate da Vam je general Mladić rekao kako je otprilike u
10 13.30 tog dana pala Žepa?

11 O: Da. Sjećam se da je govorio o Žepi jer je sa samog sastanka krenuo za
12 Žepu.

13 P: A tu gdje se spominje sastanak u Londonu, to je ona londonska
14 konferencija?

15 O: Tako je.

16 P: Koja je bila svrha tog sastanka, generale?

17 O: Sada o tom sastanku znam puno više nego kada sam kretao na njega.
18 Kakav odgovor hoćete od mene?

19 P: Dajte da se držimo onog što se sjećate sa konferencije i u ono
20 vrijeme šta je bilo, ali nije potrebno da se bavimo samom konferencijom, nego o
21 čemu je bio taj sastanak, zbog čega su Vas na njega pozvali.

22 O: Koliko sam shvatio, konferencija je bila sazvana kako bi se riješila
23 situacija nakon Srebrenice - šta će UN u vezi s time raditi i šta će uslijediti
24 dalje nakon svih tih događaja. I ja sam pretpostavljao da će se razgovarati
25 upravo o onim stvarima o kojima sam zapisao u svoju... kao mogućnosti koje

26

27

28

29

30

1 su nam alternative, da će se o tome razgovarati kada se bude tražilo rješenje.

2 P: Kada Vam je general Mladić rekao da je Žepa pala, da li ste to
3 povjerovali?

4 O: Ne, nisam. Znao sam da je bila na rubu toga da padne, znao sam da su
5 bosanski Srbi je opkoljavali i da vrše dejstva kako bi se to postiglo, ali sam
6 znao da još nije pala.

7 P: Zamolit ću dokument 2944 po 65ter listi.

8 Generale, ovo je telegram generala Janviera upućen Annanu, a jedan
9 primjerak je upućen i Vama. Radi se o sastanku koji je održan između generala
10 Mladića, Tolimira, komandira Ukrajinske čete i nekih muslimanskih predstavnika
11 iz Žepe na promatračkom mjestu 2 u Žepi. Mislim da je general Mladić zapravo
12 govorio o tom sastanku koji je bio zakazan prije nego što je ušao u helikopter.
13 Mislim da je to ono o čemu se govorilo u prethodnom dokumentu koji smo gledali.
14 Na trećoj stranici u verziji na engleskom, a na istoj toj trećoj stranici u
15 verziji na B/H/S-u, nalazi se jedno pismo koje je bilo Vama prosljeđeno ili koje
16 je Vama napisao general Mladić. Tu kaže da Žepa ne da je pala, nego da su se
17 predali i opisuje svoj sastanak. Da li se sjećate tog pisma?

18 O: Pisma se sjećam bolje nego ovog dokumenta UNPF-a koji je došao s
19 njim. Da, to je došlo u ranim jutarnjim satima, koliko se sjećam. Datum je 19.,
20 dakle, ja sam to sigurno vidio ujutro 20.

21 P: Da li ste poduzeli neke mjere da provjerite da li je situacija
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 stvarno bila takva, da li je Žepa pala i da li je stvarno došlo do predaje?

2 O: Da, utvrdili smo da do toga nije došlo, da je, ako se dobro sjećam,
3 sve to bilo uvjetovano - cijeli njihov dogovor - uvjetovano od strane Armije BiH
4 da budu prisutni na tom samom sastanku i mi smo na sve ovo gledali sa određenom
5 sumnjom jer su se ljudi koji su se konkretno borili, da oni nisu bili prisutni
6 na ovom sastanku ili skupu. I stekli smo utisak da su ovi koji su držali mjesto
7 pod opsadom, da su počeli pregovarati ili natjerali jednu grupu civile da
8 pregovaraju, a da još nisu uspjeli nadvladati one vojne elemente.

9 P: Ako se vratimo jednu stranicu na engleskom, u B/H/S-u je to paragraf,
10 tj. točka 6 ovog telegrama. Tu se govori o slanju jedne izviđačke grupe u
11 Rogaticu sa ICRC-om i UNHCR-om. Da li se sjećate da je takva jedna grupa bila
12 poslana u Žepu otprilike u to vrijeme, generale?

13 O: Pa ne sjećam se toga, ali sam siguran - to je vrsta stvari koje bih
14 ja svakako napravio - dakle siguran sam da sam to uradio ili nekom rekao da to
15 uradi.

16 P: Da li se sjećate od čega se sastojala ta grupa?

17 O: Ne, ne sjećam se.

18 P: Vi ste u Londonu bili otprilike od 20. do 23. Je li tako?

19 O: Da. Sastanak je bio... Da, ja sam u Londonu svakako bio već kasno
20 poslijepodne na dan prije sastanka. Kasno poslijepodne 20. sam stigao u

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 London, a 23. u neko doba sam već bio u Splitu.

2 P: Je li to bilo prilikom povratka?

3 O: Da.

4 P: Da li se sjećate da ste se sastali sa ministrom Šaćirbeyom na
5 aerodromu u Splitu prilikom povratka?

6 O: Da. To nije bio dogovoren sastanak. Mi smo jednostavno se susreli i
7 onda smo održali sastanak.

8 P: O: čemu ste razgovarali prilikom tog sastanka?

9 O: Ja sam mu želio ispričati kakav je bio ishod londonske konferencije i
10 čuti od njega kako on doživljava šta se dogodilo u Bosni u vrijeme dok mene nije
11 bilo - kako konkretnije, tako i općenitije. On je pak meni želio ispričati šta
12 je upravo odlučeno na sastanku u Federaciji, koji je održan možda ne u samom
13 Splitu, ali negdje u blizini toga dana.

14 P: Da li je bilo šta tokom vašeg sastanka se odnosilo na događaje u Žepi
15 i na posljedice pada Srebrenice, ili ste razgovarali o nečem drugom?

16 O: Pa ne znam, jer mi smo razgovarali - koliko se sjećam, a to sam i
17 objasnio - o posljedicama toga što je pala Srebrenica. Govorio sam o Londonskoj
18 konferenciji i odlukama koje su tamo donesene.

19 P: Ja se izvinjavam, nisam dobro postavio pitanje. Onaj sastanak o kojem
20 je govorio ministar Šaćirbeg, sa kojeg Vam je nešto želio ispričati, da li je
21 taj sastanak bio nešto gdje se govorilo o posljedicama i događajima vezanim

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 za Žepu i pad Srebrenice?

2 O: Ja sam siguran da je on bio pokrenut, ako ne direktno, onda bar
3 djelomično tim događajima. Međutim, sastanak se ticao toga šta će biti dalje sa
4 Federacijom, šta će oni učiniti i iako mi on nije puno pojedinosti o tome
5 ispričao, nisam sumnjao da je Federacija odlučila da pokrene ofanzivu i da će se
6 ta ofanziva relativno brzo dogoditi.

7 P: U redu. Zamolit ću da sada pogledamo stranicu 2 verzije na engleskom,
8 točka 6. To je na trećoj stranici u verziji na B/H/S-u.

9 U redu. Mislim da imamo problem sa dokumentom ovdje. Izgleda da imamo
10 pogrešnu stranicu. Mogao bi da stavim kopiju pred generala Smitha na engleskom,
11 a verziju na B/H/S-u na grafoskop, za dio koji želim da pogledamo - to je samo
12 jedan paragraf. Izvinjavam se zbog toga.

13 SUDIJA KWON: [simultani prevod] Ja imam Vaš spisak. Zar se Vi ne bavite
14 dokumentom 2945? Ovo je 44.

15 G. THAYER: [simultani prevod] Da, časni sudija.

16 SUDIJA KWON: [simultani prevod] Još uvijek smo na prethodnom dokumentu.

17 G. THAYER: [simultani prevod] Uz malo strpljenja. Možda sam se malo
18 istrčao [sic]. Samo malo. U pitanju je ovo poslijepodneвно zasjedanje.
19 Izvinjavam se, zaboravio sam da tražim sljedeći dokument. Potpuno ste u pravu,
20 to je 2945. U redu.

21 P: Ako pogledamo paragraf 6, tu se pominje sastanak koji ste imali sa
22 ministrom Muratovićem te večeri, tog istog dana, 23. jula. On Vam kaže da nikada
23 neće dozvoliti da se civilno stanovništvo Žepe transportuje u autobusima

24

25

26

27

28

29

30

1 i kamionima, kao što je to bio slučaj u Srebrenici jer bi to dovelo do
2 segregacije i još većih zvjerstava. On je odbio takav oblik transporta i tražio
3 je da se helikopterima prebacuju, uz garanciju da vojska bosanskih Srba neće
4 imati pristup ni u jednoj fazi.

5 Generale, u kom stepenu se sjećate ove konkretne zabrinutosti Muslimana
6 da vojska bosanskih Srba ne treba da ima ni u jednom trenutku pristup
7 zarobljenicima, ni u jednoj fazi? Da li je to bilo pitanje o kojem se
8 raspravljalo na sastancima između Bosanaca i Muslimana o muškarcima iz Žepe?

9 O: Pa to nije bilo toliko o zarobljenicima. To je bilo riječ o
10 izbjeglicama i da, postojala je zabrinutost da ne treba da Srbi imaju pristup
11 tim ljudima. I, koliko se ja sjećam, nije samo Muratović pokrenuo to pitanje.

12 P: I da bismo bili konkretni, ponovo govorimo ne samo o muškarcima koji
13 su možda bili u centru Žepe, već muškarcima u dobi... vojno sposobnim
14 muškarcima, koji su bili u brdima, i dalje se borili. Da li je to tačno,
15 generale?

16 O: Pa nisam siguran da je u geografskom smislu bilo jasno da postoje te
17 dvije grupe ljudi u toj fazi. Mislim da je u toj fazi postojala grupa ljudi koji
18 su bili borci, koji su bili manje-više naoružani - dakle, bosanski borci koji su
19 bili manje-više naoružani. Zatim bili su bosanski Srbi izvan i okolo. A u samom
20 džepu, u samoj enklavi, bile su porodice i bilo je muškaraca vojno sposobnih
21 koji su bili borci, a možda i nisu bili borci, tako da je uvijek postojao
22 problem da se napravi razlika između tih ljudi i to nije bio problem koji se
23 mogao lako riješiti.

24
25
26
27
28
29
30

1 P: Ako se nadovežemo na rezultate londonske konferencije, da li je bilo
2 bilo kakvog novog razvoja za koji ste Vi smatrali da treba da ga prenesete
3 generalu Mladiću?

4 O: Glavno pitanje... Iako se londonska konferencija prije svega
5 fokusirala na Goražde, donesena je odluka i meni je rečeno da će se to na kraju
6 odnositi na sve preostale zaštićene zone, da ako dođe do napada na zaštićenu
7 zonu, bilo kakvog oblika napada i mislim da ispravno citiram sada riječi: "da će
8 se koristiti kontinuirani vazdušni napadi, dok se napad na zaštićenu zonu ne
9 zaustavi." I ja sam želio da kažem generalu Mladiću da je to velika promjena i
10 treba da to shvati kao veliku promjenu.

11 P: Molim dokument koji po spisku 65ter nosi broj 1320 u sistemu
12 elektronske sudnice i to 13020 A /u engleskom transkriptu: "1320 A/ je verzija
13 na engleskom, a B na B/H/S-u. Čekamo samo verziju na B/H/S-u.

14 Ovo je presretnuti razgovor i učesnici su identifikovani kao pukovnik
15 Baxster i general Gvero, kao i prevodilac Ujedinjenih nacija po imenu Darko. Da
16 li se sjećate tog prevodioca?

17 O: Da. Sjećam se Darka.

18 P: Takođe bih želio za Vijeće i kolege iz Odbrane da kažem da primjetio
19 sam da gledate transkript originalni B/H/S-a. Mi gledamo stranicu 2 na B/H/S-u,
20 a potpukovnik UN se pominje kao Baxter, ali neko je uzeo sebi

21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 za slobodu pa je promijenio to u D, pa se pojavljuje kao Daxter, i samo da ne bi
2 bilo zabune, riječ je o Baxter.

3 Generale, odvojite malo vremena i pročitajte ovaj presretnuti razgovor.
4 Ako malo podignemo obe verzije... najbolje da idemo skroz do kraja. Hvala.
5 Pukovnik Baxter kaže generalu Gveri da biste Vi željeli da se sretnete sa
6 generalom Mladićem kako biste razgovarali o Žepi i želite da odete do Žepe kako
7 biste posredovali i takođe objasnili djelovanje snaga za brze reakcije i
8 rezultate londonske konferencije. Da li je pukovnik Baxter ispravno zabilježio
9 ono što ste vi željeli da prenesete generalu Mladiću kada ste zatražili da se
10 sazove taj sastanak?

11 O: Da. Mislim da jeste.

12 P: Ako sada pogledamo sljedeću stranicu u obe verzije, general Gvero je
13 pomenuo jedan izuzetan događaj, na primjer bezrazložno i bezumno bombardovanje,
14 i na drugoj stranici u obe verzije, pukovnik Baxter kaže: "Ako mislite na
15 tvrdnje da će NATO napasti Pale, mi vodimo istragu o tome, bila su 2 aviona, ali
16 to je bila samo zvučna barijera."

17 Da li se sjećate da li je bilo tvrdnji na strani VRS-a da... oko 23.
18 jula da je NATO bombardovao Pale? Da li ste čuli bilo šta o tome?

19 O: Ne, nisam.

20 P: U redu. Onda idemo dalje, na sastanak. Da li ste Vi imali sastanak
21 kao rezultat ovog razgovora između pukovnika Baxtera i generala Gvere.

22 O: Da. Imali smo sastanak. Mislim da je trebalo 36 sati prije nego

23
24
25
26
27
28
29
30

1 što smo se sastali, ili približno toliko vremena.

2 P: Da li se sjećate gdje je održan taj sastanak i u suštini šta se
3 desilo.

4 O: Mislim da smo se vratili u Han Kram.

5 P: A gdje se to nalazi, generale?

6 O: Mislite gdje je Han Kram?

7 P: Dozvolite da pozovemo dokument pa ćemo onda da razmotrimo taj
8 dokument.

9 Molim da se pozove dokument 2747. U redu. Ovo je izvještaj o sastanku
10 koji je održan 25. u restoranu Jela ponovo. Da li se sjećate da ste bili na tom
11 mjestu, generale?

12 O: Da. Da, i mislim da smo onda otišli u Žepu.

13 P: U redu. Da li se sjećate da je u pratnji generala Mladića na taj
14 sastanak došao general Gvero?

15 O: Da. Da, sjećam se.

16 P: Da li se sjećate šta se desilo tokom sastanka i šta ste Vi uradili
17 nakon sastanka?

18 O: Želio sam da uradim ono zbog čega sam došao, da s njim razgovaram o
19 londonskoj konferenciji i tako dalje, ali... i da ga upozorim da će dobiti
20 ultimatum on i njegovi ljudi u dogledno vrijeme. Mislim da smo takođe
21 razgovarali o tome da li Međunarodni komitet Crvenog krsta i ostale
22 organizacije... da li su dobile pristup koji im je bio obećan, a još uvijek nisu
23 imali u toj fazi. I onda smo otišli u Žepu... govorili smo o Žepi pa smo otišli
24 u Žepu - on helikopterom, a ja putem.

25 P: U paragrafu 2 se govori da je general Mladić došao i nosio
26
27
28
29
30

1 sporazum. Da li se sjećate da je jedan drugi sporazum bio potpisan u jednom
2 trenutku?

3 O: Da. Ne sjećam se da sam za to znao prije sastanka, ali sve to sa
4 Žepom je u stvari preuzelo sastanak i to je bio jedan od razloga zašto smo
5 produžili u Žepu.

6 P: Molim Vas recite Pretresnom vjeću šta ste uradili kada ste otišli u
7 Žepu?

8 O: Došli smo odvojeno, kao što sam rekao. Mladić je tamo odletio
9 helikopterom, ja sam otišao kolima. Ne sjećam se koliko dugo je trajao put, ali
10 svakako sam kasnio sat, ili približno toliko, iza njega. Prvo, bilo je jasno da
11 je riječ o području u kojem se odvijala operacija. Bili su kontrolni punktovi na
12 putu koji su očigledno bili privremeni jer nešto se dešavalo unutar tog
13 područja. To nisu bile rutinske kontrole. I ušli smo unapred određenom marš-
14 rutom - time se dolazi na vrh vrlo strmog brda, u odnosu na dolinu, tu ima jako
15 puno drveća na vrhu, i onda smo se spuštali jednim krivudavim putem u dolinu.

16 Bilo je borbenih položaja, vatrenih položaja koji su nedavno
17 uspostavljeni duž puta, a negdje na pola puta, na dvije trećine na putu u
18 dolinu, naišli smo na jedno područje gdje je bilo naselje, prilično veliko
19 naselje, koje je bilo uništeno - bilo je napadnuto u nekoj fazi. Tu je bio
20 oklopni transporter ukrajinski, obojen bijelom bojom i nekoliko drugih vatrenih
21 položaja, mnogo snaga bosanskih Srba. Neki od njih očigledno nisu pripadali
22 redovnim snagama, nisu bili redovni vojnici - imali su mnogo bolja

23
24
25
26
27
28
29
30

1 vozila, mnogo opreme u vozilima, nosili su crne uniforme, svi su nosili crne
2 uniforme. Ali bez obzira na to, bilo je očigledno na osnovu njihovih oznaka da
3 su svi na istoj strani i da svi djeluju zajedno. I tamo sam se sreo sa Mladićem.
4 Mogli smo da vidimo cijelu dolinu i glavne zgrade koje su činile tu zajednicu da
5 ima mnogo ljudi na ulici koji su zajedno okupljeni, i mnogo poljoprivrednih
6 dobara je gorilo u dolini, i slično.

7 P: Kada pominjete poljoprivredna dobra koja su gorila, šta mislite pod
8 tim?

9 O: Zgrade su gorile, mogao se vidjeti plamen i dim.

10 P: Da li je to uključivalo i kuće, stambene zgrade, pored staja i drugih
11 gospodarskih objekata?

12 O: Pa u mnogim slučajevima ti gospodarski objekti i kuće su u stvari
13 činili jedno i sve je gorilo kada su zapaljena ta poljoprivredna dobra.

14 P: I da li ste Vi lično sišli u samo selo ili to mjesto, Žepu?

15 O: Ne, ja nisam išao dalje u dolinu - tada, niti ikada. Naime, mi smo
16 održali sastanak na mjestu gdje sam se sreo s njim.

17 P: A ko je još tu bio, koga ste još sreli u tom trenutku, generale?

18 O: Ne sjećam se ko je tu još bio od bosanskih Srba, ali mislim da sam se
19 takođe sreo, a nisam siguran kako se on zove, ali riječ je o vodi, ili čovjeku
20 za koga se tvrdilo da je vođa Bosanaca u Žepi.

21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 P: Možete li njega opisati? Kako je on izgledao, kako se držao?

2 O: Pa bilo je jasno da je on zabrinut čovjek. Nosio je košulju kratkih
3 rukava, bio je prilično star, ustvari, negdje 40-tih godina i rekao bih negdje
4 ispod 180 cm visine.

5 P: Da li se sjećate da ste tog dana se sreli sa izvjesnim doktorom, ili
6 je taj čovjek o kojem ste nam sad govorili, da li je on bio taj doktor?

7 O: Pa sjećam se da je bio neki doktor, ali to je bilo bitno kasnije.
8 Možda se radi o istom čovjeku, ali nisam siguran. Ne bih rekao.

9 P: U redu. Taj čovjek za kojeg ste rekli da je bio zabrinut, da je bio
10 samo u košulji, da li se sjećate koja je bila njegova uloga konkretno u
11 prethodnim događajima, dakle prethodnim u odnosu na taj dan, 25.?

12 O: U Žepi su imali... tako su to zvali ratno predsjedništvo, čini mi se,
13 koje je bavilo se zapravo upravom, koje je bilo odgovorno Sarajevu za tu
14 enklavu. On je bio ili vođa, ili jedan od predstavnika - predstavnik zapravo te
15 grupe. Ono što su oni pokušavali da se postigne je bilo da se stanovništvo,
16 posebno žene i djeca, uklone kako im se ništa ne bi dogodilo.

17 P: Generale, da li ste se te noći vratili u Sarajevo?

18 O: Da, jesam.

19 P: Da li ste se sljedećeg dana ponovo vratili u Žepu?

20 O: Da, ali možda me pokušavate dovesti do nečega, ali u svakom slučaju
21 ja sam se te večeri kada sam se vratio iz Žepe sastao sa Izetbegovićem.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: U redu, da.

2 G. THAYER: [simultani prevod] Gospodine predsjedavajući, vidim da smo
3 sada... skoro da će pauza... imam jedan veliki dokument...

4 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Pa imamo još 3-4 minute, ali poći ćemo
5 na pauzu od 25 minuta. Hvala vam.

6 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prevod] Ustanite molim.
7 ...Početak pauze u 15.42h
8 ...Sjednica nastavljena u 16.10h.

9 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prevod] Izvolite sjesti.

10 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Gospodine Thayer.

11 G. THAYER: [simultani prevod] Hvala gospodine predsjedavajući. Molim
12 Vas, pokažite 6D00108 na e-sudnici. B/H/S verziju molim Vas malo podignite.

13 P: Generale, ovo je izvještaj od 26. jula i on sažima događaje tog dana
14 koje smo raspravili, a to je 25. Ja bih Vam htio postaviti sljedeća pitanja -
15 pogledajmo u paragraf prvi - kaže se: "Jasno je da se u ovom momentu događaji
16 odvijaju brže nego što bošnjačka vlada i UNPROFOR mogu da na njih reaguju."
17 Generale, osim generala Janviera, Vi ste bili najviše pozicionirani
18 general i UN-ov zapovednik na tom području. Imali ste, pretpostavimo, na
19 raspolaganju zračne snage i multinacionalnu brigadu. Kako je moguće da se niste
20 mogli nositi s ovim događajima?

21 O: Pa nijedno od tih sredstava, a pod pretpostavkom da su bile na
22 raspolaganju kao što ste sami rekli, nisu bila primjerena za rješavanje ovog
23 problema. Ovaj problem se odnosio na sređivanje stanja u jednom džepu ili
24 enklavi koja je kolabirala, koja je... A ja sam bio u položaju, a samim tim
25 UNPROFOR je bio u položaju, da pokušava ublažiti posljedice. Dakle, nije se
26
27
28
29
30

1 radilo o tome da se nešto vrati u prethodno stanje.

2 P: U ovom sažetku ovog dokumenta, a neke od detaljnosti i tema ćemo
3 kasnije raspraviti, jedna stvar na koju bih htio obratiti Vašu pozornost jest
4 paragraf treći. To je na drugoj stranici B/H/S verzije, a možemo ostati na prvoj
5 stranici engleskog, samo trebamo malo spustit' tu stranicu.

6 Točka B trećeg paragrafa, ovdje UNPROFOR preuzima slijedeće:
7 priznavanje Mladićevog svršenog čina, popisivanje izbjeglica koji žele da
8 napuste džep.

9 Možete li štogod dodati tome pod 3(B), povrh onoga što ste rekli
10 odgovarajući na moje prethodno pitanje?

11 O: Ne, ne mislim tako. Takva je situacija bila.

12 P: Dobro. Krenimo sada na treću stranicu na engleskom, a to je četvrta
13 stranica B/H/S verzije. Spominjete se Vi kako se sastajete sa gospodinom
14 Torlakom koji je predstavnik stanovništva iz Žepe, koji je potpisao ovaj
15 sporazum 24., a da ste ga susreli u 19.50h. Sjećate li se te osobe, Torlaka?

16 O: Ja mislim da je to osoba koju sam već spominjao ranije - ona osoba u
17 bijeloj košulji.

18 P: Dakle, ovdje se navodi da je on potpisnik sporazuma od 24. jula.
19 Generale, jeste li Vi razumjeli okolnosti pod kojima je on potpisao taj
20 sporazum?

21 O: Moj dojam je bio da se našao između čekića i nakovnja, i da je
22 rješenje te situacije bilo da potpiše dokument koji mu je stavljen na stol

23
24
25
26
27
28
29
30

1 pred njega.

2 P: Već ste svjedočili da ste se vratili u Sarajevo te večeri. Generale,
3 sjećate li se s kim ste se sastali kad ste se vratili, ako ste se i sa kime
4 sastali?

5 O: Nisam u potpunosti siguran u kojem su se redoslijedu odvijali ti svi
6 sastanci kad sam se vratio iz Žepe, nakon ovih sastanaka u Žepi. Ja mislim da
7 sam bio triput u Žepi, a mislim da nakon prvog posjeta, a možda i drugoga, išao
8 sam... a morao bih reći da sam već bio razgovarao sa Muratovićem i Izetbegovićem
9 o mogućnostima razmjene zarobljenika, jer su obje strane spominjale razmjenu
10 zarobljenika, međutim su sasvim različito gledali na to i imali su različite
11 želje, ali su govorile o tome.

12 U tom slučaju, kol'ko se sjećam, otišao sam u Sarajevo i sastao se, ne
13 samo s predsjednikom Izetbegovićem, nego nakon toga i sa jednom grupom ljudi iz
14 Žepe, a oba ta događaja su se dogodila iste noći.

15 P: Idemo malo niže u ovom dokumentu na engleskoj verziji, a moramo otići
16 na sljedeću stranicu B/H/S verzije. Paragraf 13 opisuje sastanak koji se održao
17 u 23.15h sa predsjednikom Izetbegovićem, ministrima Muratovićem i Mašovićem.
18 Ispravak, u 23.40h, a moramo prijeći na sljedeću stranicu engleske verzije da
19 dođemo do tog mjesta. Generale, pročitajte si sažetak tog sastanka i nakon toga
20 ću Vas pitati da li je to jedan od sastanaka koje ste upravo spomenuli.

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Da. To je jedan od tih sastanaka.
2 P: Tu se spominje i dr. Benjamin Kulovac?
3 O: On je bio na jednom od autobusa - ne sjećam se više da li je bio
4 jedan ili više autobusa - prvih ljudi koji su došli iz Žepe.
5 P: Sjećate li se da je to jedan od dokumenata koji se odnosi na neke od
6 ljudi iz Žepe s kojima ste se susreli u Sarajevu, a koje ste spominjali
7 maloprije.
8 O: Da. Mislim da sam se s njim susreo u Predsjedništvu.
9 P: Bilo je rasprave, a Vi ste već spomenuli helikoptersku evakuaciju
10 koju su Muslimani tražili. Ovdje se spominje da je Mladić odbio takvu mogućnost.
11 Da li se sjećate toga?
12 O: Da, sjećam se, al' ne točno gdje i kada. Međutim, kroz ovu cijelu
13 situaciju se provlači želja Bosanaca da koristimo helikoptere kako bi izvukli
14 sve. Da.
15 P: U stavku 14, u paragrafu 14, navodi se da ste naglasili da su Vaša
16 dva ključna zahtjeva da se UN-ove službe dovedu na teren da prate situaciju i da
17 se utvrdi kakav se sporazum može postići u pogledu razmjene zarobljenika. Zašto
18 su te stvari toliko bile važne za Vas?
19 O: Pa moram se vratiti na sljedeće: nisam mislio da postoji mogućnost da
20 ponovno uspostavimo sigurne zone. Jednostavno radilo se o tome da moramo učiniti
21 najbolje što je bilo moguće u tim okolnostima. Jedna od tih stvari je bila da
22 izvučemo ljude, a ako možemo nekakav profit postići time da se razmjene
23 zarobljenici, ratni zarobljenici, da bi to moglo biti korisna stvar
24
25
26
27
28
29
30

1 ako bi je mogli postići.

2 P: Tu se spominje da je Mladić dopustio ekipi CNN-a da uđe u Žepu. Da li
3 ste Vi odigrali kakvu ulogu u tome?

4 O: Za to postoji sasvim drugi jedan razlog, ali ja sam odigrao jednu
5 ulogu i postoji razlog da oni uđu tamo, a to je da se izbjegnu potencijalni
6 ekscesi time što će mediji biti u blizini kako bi se ograničila tendencija da se
7 te stvari, takvi ekscesi dogode.

8 P: Generale, da li se sjećate transporata muslimanskog stanovništva, da
9 su počeli prvog dana kad ste bili tamo?

10 O: Ja se sjećam da su bili poredani uz cestu - cijela kolona autobusa
11 koji su već bili tamo, čekali da se ljudi ukrcaju i nakon toga sam vidio da se
12 ljudi ukrcavaju u te autobuse. Dakle, da.

13 P: Kad ste se vratili 26., jeste li se opet sreli sa generalom Mladićem?
14 Sjećate li se?

15 O: Da. Da, sreli smo se i po drugi put.

16 P: Da li se nečeg posebnog sjećate u vezi te rasprave tog drugog dana?

17 O: Ako se dobro sjećam, to se dogodilo na vrhu brijega, na vrhu brda, na
18 jednom kontrolnom punktu kojeg su uspostavili Ukrajinci. tamo je u blizini bilo
19 nekih šatora i tako dalje. Međutim, osim tog pitanja razmjene zarobljenika oko
20 kojeg smo još uvijek razgovarali, bilo je sasvim jasno da borci bosanske vojske
21 nisu bili uključeni u sklapanje tog sporazuma i to je bila jedna od tema

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 razgovora. Te dvije stvari se sjećam sa tog sastanka.

2 P: Generale, time što je general Mladić bio tamo na terenu, a imao je
3 reputaciju direktnog zapovjednika kao što svi znaju, da li ste Vi... da li je
4 postojao neki drugi zapovjednik VRS na terenu koji je bio zadužen za vreme
5 žepske operacije, koji je bio zadužen za izvlačenje civila?

6 O: Osoba koju sam ja vidio da je bio na terenu i koji je bio najviše
7 angažiran na tome je general Tolimir, kao i general Mladić.

8 P: Sad prijedimo na sljedeći dan, 27. jula. Da li se sjećate još jednog
9 sastanka sa tri predstavnika civilnog, lokalnog muslimanskog stanovništva,
10 gospodinom Torlakom, Mehmedom Hajrukom i Amirom Imamovićem, u pokušaju da se
11 potpiše još jedan sporazum o predaji.

12 O: Da, mogu se sjetiti da smo bili i taj sljedeći dan na sastancima i da
13 su ta trojica bila tamo.

14 P: Sjećate li se da ste sa tom trojicom raspravljali o sporazumu koji je
15 bio predložen, i da li ste s njima podijelili svoju procjenu o tome da li ga
16 trebaju potpisati?

17 O: Ja mislim da sam htio utvrditi, i to da bi i sâm bolje shvatio do
18 koje je mjere taj sporazum uključivao borce, ili je to bio samo... samo se
19 odnosio na te ljude koji su predstavljali civile koji se nisu borili u toj
20 enklavi. A osim toga htio sam im objasniti da taj dogovor nije valjan ako ne

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 mogu odgovarati za borce - da će borci učiniti ono što je prema sporazumu
2 predviđeno.

3 P: Dobro, pogledajmo dokument s popisa 65ter 2946. Molim pročitajte taj
4 izvještaj. Možete li, ili Vam treba na papiru?

5 O: Ne treba. Vidim.

6 P: Podignite malo B/H/S verziju. Savršeno. Hvala. Ovaj izvještaj
7 rezimira stanje u Žepi u 8.00h 28.

8 O: To je treći dan što smo dolazili i odlazili, da.

9 P: U opisu događaja 27. jula, htio bih usmjeriti Vašu pažnju na neke od
10 stvari. U paragrafu drugom se spominju razgovori na aerodromu u Sarajevu.
11 Generale, da li ste znali da postoje usporedni sastanci koji su se odvijali da
12 bi se riješila situacija u Žepi?

13 O: Svakako sam bio svjestan da su trajali, a početak svega toga, kol'ko
14 se sjećam, počinje sa sastankom s Muratovićem kad sam se vratio s londonske
15 konferencije i radilo se o sređivanju razmjena zarobljenika i ko ima koje
16 zarobljenike, i tako dalje. Nije se toliko radilo o rješavanju problema u Žepi,
17 nego sa rješavanjem posljedica situacije u Žepi.

18 P: Shvaćam. Ako nastavimo ovu stavku 2, spominje se da je stav bosanske
19 vlade i dalje da se moraju razmijeniti svi zatvorenici i da muškarci iz Žepe
20 moraju biti evakuirani čim predaju svoje oružje, bez padanja u srpske ruke.

21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 Generale, da li se sjećate da li 27. jula govorimo o muškarcima vojne
2 dobi? Da li se sjećate zabrinutosti da će pasti u srpske ruke?

3 O: Da, da. Pa to je cijelo vrijeme bilo sporno pitanje tokom tog
4 perioda, bilo zbog toga što se s njima nitko nije posavjetovao, ili konkretno
5 zbog toga kao što je navedeno u dokumentu, što se to radilo prethodnih 48 sati.

6 P: U paragrafu 4, molim da se malo spusti u verziji na engleskom i da
7 onda to još pronađemo i u verziji na B/H/S-u. Tako, sad je to na pravom mjestu.

8 Molim Vas dakle da pogledamo zadnju rečenicu u točki 4: "Mladić je
9 generala Smitha zamolio da bošnjačku vladu informiše o tome da je potpisan
10 sporazum" - radi se dakle o sporazumu sa ona tri čovjeka koja smo spomenuli - "i
11 da će muškarci u Žepi koji odbiju da predaju oružje biti likvidirani do 18.00h."
12 Da li se sjećate da Vam je to rekao general Mladić?

13 O: O, da, da. Sjećam se. Tu smo stigli do kulminacije cijelog niza
14 pregovora, u kojoj baš oni koji su zapravo mogli nešto organizirati nisu bili ni
15 uključeni u pregovore.

16 P: Kada pogledamo tačku 5 tu se opisuje Vaš razgovor sa tri člana, ta
17 tri civilna rukovodioca. Vi ste i Mladiću i tim civilnim rukovodiocima rekli da
18 UNPROFOR nikako ne može da bude naveden u sporazumu - ni kao učesnik, ni kao
19 garant. Šta ste mislili sa tom posljednjom rečenicom?

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Pa nisam bio spreman da prihvatim odgovornost za bilo što, što je
2 navedeno u eventualnim sporazumima jer, kao prvo, niti nisam imao ovlasti, jer
3 da sam ja imao i autoritet i ovlasti, ne bi bili ni uopće u toj situaciji u
4 kojoj smo bili u Žepi. Dakle, ja nisam bio spreman potpisati ništa gdje se nešto
5 nekome treba dati. Ja u svakom slučaju nisam želio biti sudionik u takvom jednom
6 sporazumu.

7 P: Da li ste Vi ikada sklopili bilo kakav sporazum sa Mladićem u to
8 vrijeme dok ste bili u Žepi, u vezi sa predajom muškaraca vojno sposobnih ili u
9 vezi sa prevozom civilnog stanovništva? Da li ste lično napravili bilo kakav
10 sporazum?

11 O: Ne.

12 P: Kako ste Vi vidjeli svoju ulogu tokom ta tri dana?

13 O: Moja uloga je bila da pokušam ublažiti posljedice koje su nastale
14 nakon raspada ili pada tog džepa. To sam pokušavao učiniti.

15 P: Hvala. Mislim da nam ovaj dokument više neće trebati.

16 Generale, želio bih sada skrenuti Vašu pažnju na sljedeće: kada ste po
17 posljednji puta odlazili iz Žepe, da li se sjećate jeste li naišli na nekoga
18 prilikom izlaska?

19 O: Da. Baš smo automobilom izlazili iz Žepe i dok smo prolazili pored
20 jednog, ranije sam ih već nazvao privremeni kontrolni punktovi koji su tamo bili
21 postavljeni, tamo sam vidio da stiže jedno vozilo prema nama i prepoznao sam da
22 je to jedno od vozila kakva je koristio Glavni štab. Mi smo bili na kontrolnom
23 punktu. To se vozilo zaustavilo. Izašli smo iz vozila, izašao je i general Gvero
24 iz vozila. Tamo sam ga sreo, on je baš ulazio u Žepu, a ja sam izlazio iz Žepe
25 tada.

26

27

28

29

30

1 Zanimalo me šta je on tamo radio jer on prethodnog dana tamo nije bio.
2 Mladić je do tada već otišao. Koliko smo mi shvatili, on je krenuo prema Banja
3 Luci, dakle, na drugu stranu teritorija koji su držali bosanski Srbi, s druge
4 strane Bosne u odnosu na srednju Bosnu. Htio sam znati kakva je situacija u tom
5 trenutku. General Gvero je rekao da je on sad zadužen za Žepu.

6 P: Status, to jest sudbina, vojno sposobnih muškaraca iz Žepe, to nije
7 bilo razriješeno, kao što svi znaju u sljedećih dva, tri, četiri dana. Da li se
8 sjećate...

9 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Izvolite, gospođo Fauveau.

10 GĐA FAUVEAU: [simultani prevod] Ovo je bilo sugestivno pitanje i zamolit
11 ću kolegu da ne postavlja takva pitanja.

12 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Koji je Vaš komentar?

13 G. THAYER: [simultani prevod] Pa ja sam bio veoma obazriv kad je riječ o
14 sugestivnim pitanjima, nisam znao da je ovo sporno pitanje, ali ako je potrebno,
15 ja mogu preformulirati to pitanje.

16 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Molim Vas.

17 G. THAYER: [simultani prevod]

18 P: Da li se sjećate, generale, kada je riječ o muškarcima vojno
19 sposobnim, da li je održan još neki sastanak sa generalima Mladićem i Gverom,
20 otprilike 31. jula u Mrkonjić Gradu?

21 O: Da. Sjećam se i tog sastanka.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 G. THAYER: [simultani prevod] Časni sude, ovo nije stvarno ozbiljno
2 sporno da je taj sastanak održan.

3 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Znete svi kakva je naša praksa. Dok
4 nema konkretnih prigovora, mi dozvoljavamo sugestivna pitanja. U ovom konkretnom
5 slučaju, nismo čuli prigovor od tima gospodina Gvere, nego Miletića. Mi nismo
6 imali nikakav komentar, nego smo prihvatili Vašu ideju da preformulirate
7 pitanje. Idemo dalje. Ako dođe do nekog ozbiljnog prigovora, onda ćemo se time
8 pozabaviti.

9 G. THAYER: [simultani prevod] Hvala. Zamolit ću da se broj 2947 po 65ter
10 listi stavi na ekran.

11 P: Generale, da li prepoznajete ovaj izvještaj i o čemu se radi?

12 O: Da.

13 P: Tu se govori o sastanku u motelu Balkan, u blizini Mrkonjić Grada 31.
14 Da li se sjećate tog sastanka?

15 O: Da.

16 P: Koja je bila svrha tog sastanka, generale?

17 O: Trebalo se još razriješiti pitanje žepe, da tako kažem, a bilo je i
18 nekih drugih pitanja koja su se ticala slobode kretanja, humanitarnih konvoja...
19 Također, mene je zanimalo i da saznam šta se zbiva kada je riječ o borbama koje
20 su započele otprilike dva dana prije toga i koje su bile i razlog zato što
21 Mladić nije bio prisutan 28., ako se ne varam - dakle borbi koje su izbile prema
22 Kninu u Krajini, mislim u Livnu i Glamoču, ako se ne varam, u to vrijeme.

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Kad se već bavimo ovim, a ovako možemo i ostati na ovoj prvoj
2 stranici dokumenta. U točki 1 se spominje da Vas je dočekaao general Gvero koji
3 je tamo ostao tokom cijelog sastanka. Ako pogledamo točku 4 u kojoj se govori o
4 ovoj ofanzivi HV-a i HVO-a koju ste nam maloprije spomenuli...

5 O: Tako je.

6 P: Citiram: "Težina tog problema za Srbe je posve očita. Mladić je
7 postavio generala Gveru kao osobu odgovornu za humanitarna pitanja i za problem
8 izbjeglica." Završen citat.

9 Ukratko, recite koji je to problem o kojem se ovdje govori, koji je
10 posljedica ove ofanzive HV/HVO-a na krajiške Srbe?

11 O: Pa posljedica tih borbi je bila da smo imali novo etničko čišćenje.
12 Ovom prilikom su hrvatski Srbi, da ih tako opišemo, bili tjerani na područje
13 bosanskih Srba, na teritorij koji su držali bosanski Srbi. Imali smo ponovo
14 masovne pokrete izbjeglica i sve što takvi pokreti izazivaju. Bilo je potrebno
15 na neki način pružiti pomoć i to se vjerojatno može vidjeti u samoj toj točki.
16 Mi smo već počeli dovoditi UNHCR i razne druge ljude u to područje, ali ja nisam
17 bio taj koji može njima komandovati. Mi, UN, smo to radili, ali to nisam bio ja,
18 UNPROFOR.

19 P: Ako pogledamo stranu 2 na engleskom, tu treba nam točka 7, to ćemo u
20 verziji na B/H/S-u naći na strani 3, pod naslovom "Žepa", točka 7,...

21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 P: Vama se čini ovdje da pitanje Žepe nije bilo najvažnija stvar što se
2 Mladića ticala. Recite, možda je to očigledno, ali zbog čega smatrate da mu to
3 nije bilo najhitnija stvar?

4 O: Pa ta ofanziva na zapadu mu je bila mnogo bitnija. Ona je izazvala
5 cijeli niz poteškoća, te iako on zapravo još nije počeo, on je vjerovatno imao
6 obavještajne podatke da će hrvatski napad započeti.

7 P: Kada pogledamo točku 7(B), Mladić Vam je tu rekao da je civilno
8 stanovništvo potpuno evakuirano i da je Armija BiH počela vršiti proboj iz
9 enklave na tri poteza: prema Goraždu, prema Srbiji i prema Kladnju.

10 Da li se sjećate da li ste u to vrijeme, dakle 31., već dobili takve
11 informacije, ili je to bila prva informacija prema kojoj se armija, to jest
12 vojno sposobni, da su se oni probijali iz Žepe u ta tri smjera.

13 O: Pa sad ne znam da li je to bilo u to vrijeme, ali u jednom momentu u
14 toku tih događaja, a moglo je biti otprilike u ovo vrijeme u kojem govorimo i
15 možda čak i malo ranije, ja sam tada već znao da je postojala namjera da se
16 izvrši proboj preko Drine, ne u ova druga dva smjera - drugim riječima, da se
17 krene prema Srbiji i da se gospodin Bildt bavio time da se nešto organizira za
18 prijem tih ljudi, da taj prijem bude dobro pripremljen.

19 Brojke o kojima se radilo, kada bi se to trebalo dogoditi, to nisam
20 znao. Međutim, nisam želio da se UN povuče iz te zaštićene zone, sve dok se

21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 sve to ne završi, kako zbog političkih razloga i naše prezentacije, tako i zbog
2 svih drugih razloga.

3 P: Pod 7(B) se također navodi da ste Vi zatražili da UNPROFOR uđe u
4 džep, ali da je to general Mladić odbio. Da li se sjećate da li Vam je
5 obrazložio zbog čega je to odbio?

6 O: Ne sjećam se, mislim da mi nije obrazložio.

7 P: Držeći se toga, recite da li se sjećate da li je u to vrijeme, 31.
8 jula, VRS omogućio, bilo Međunarodnom Crvenom križu ili UNHCR-u, pristup onim
9 ljudima koji su bili zarobljeni nakon pada Srebrenice?

10 O: Ne, još uvijek nismo imali pristup tim ljudima u tom momentu.

11 P: Želio bih da pogledamo stranicu 3 ovog dokumenta. Riječ je o točki
12 7(D). Vi ste prigovorili generalu Mladiću zbog načina na koji su neki ljudi bili
13 skinuti s autobusa, a kojima je bio obećan bezbjedan prolaz do Kladnja. Gdje ste
14 saznali za to i od koga, generale?

15 O: Pa ja se ne sjećam gdje sam to saznao, niti se sjećam konkretnog
16 samog događaja.

17 P: U redu. Mislim da smo završili i s ovim dokumentom. Hvala.

18 Rekli ste nekoliko puta da je general Mladić bio zabrinut zbog razvoja
19 događaja na zapadu. Da li se sjećate razgovora koji ste vodili sa Davidom
20 Harlandom tog dana, 31., a u vezi Vašeg sastanka sa Mladićem u to vrijeme?

21 O: Razgovarao sam... David Harland je... to, on je bio u svojstvu
22 službenika za civilne poslove u sektoru Sarajevo, a sektor Sarajevo je bila prva
23 instanca koja je bila odgovorna za enklavu Žepu. Dakle ako se radi o

24

25

26

27

28

29

30

1 onom razgovoru kojeg se ja sad sjećam, onda se tu razgovaralo o tome da li da
2 izvučemo ukrajinske snage iz Žepe. Objasnio sam već jer mene je to zabrinjavalo,
3 kada zapravo ćemo odnijeti zastavu UN-a odatle. Mislim da sam o tome s njim
4 razgovarao.

5 P: U redu, da pogledamo dokument 294A /U engleskom transkriptu: "2948"/.
6 Pogledajmo drugu stranicu verzije na engleskom, treću stranicu...
7 ustvari četvrtu stranicu verzije na B/H/S-u.

8 Molim da to spustimo malo, u stvari podignemo na engleskom i malo na
9 B/H/S-u.

10 Generale, ovo je memorandum Davida Harlya /u engleskom transkriptu:
11 "Davida Harlanda "/ od 21., upućen Johnu Ryanu i generalu Gobillardu. Harland
12 kaže da je Žepa neutralizirana i da UNPROFOR se nalazi u zabačenom dijelu
13 teritorija i da treba ili da se povuče ili ponovo uspostavi bezbjednu zonu.

14 On takođe kaže da druga opcija vjerovatno nije moguća. Da li se sjećate
15 da li je bilo ikakvih inicijativa ili pokušaja da se kontigent UN-a, UNPROFOR-a,
16 izvuče iz Žepe približno u to vrijeme?

17 O: Da, prije toga, kada sam tek počeo tu trodnevnu posjetu, mislim da
18 nakon prve posjete sam rekao sektoru Sarajevo da pošalju određeni element,
19 mislim ustvari da su poslali jednu četu iz Francuskog bataljona - oni su
20 povučeni prije 31.

21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 Mislim da su ostali samo Ukrajinci u Žepi kada je došlo do ovog
2 razgovora.

3 P: Ako sada pogledamo dno ove prve stranice verzije na engleskom, tu se
4 ponavlja ono što ste Vi rekli - Mladić je bio vrlo zabrinut razvojem događaja. I
5 ako pogledamo sljedeću stranicu u verziji na engleskom, Harland kaže da ste
6 primijetili da je cijela srpska komanda, uključujući Mladića, Gveru,
7 Milovanovića i Tolimira - čini se da se prebacila iz Srebrenice, Žepe u Banja
8 Luku. Na čemu je zasnovana ova procjena gospodina Harlanda?

9 O: Pa, mislim da sam već znao da je Milovanović bio tamo. Ja sam se tek
10 bio upravo sreo sa Mladićem i Gverom i pretpostavljam da mi je jedan od njih
11 rekao da je i Tolimir tamo. Značaj toga je u tome da je time završen taj veliki
12 napor vojske bosanskih Srba da se prebace iz istočnih enklava na jug i zapad.

13 P: Generale, želim da Vam pokažem jedan kratak video-snimak. To je
14 P02491, ERN V 00-3142. A transkript je 2492A.

15 [Gleda se video-snimak]

16 G. THAYER: [simultani prevod]

17 P: Generale, da li prepoznajete bilo koga na ovom video snimku koji je
18 počeo u 1 sat 2 minute 40 sekundi, a sada je zaustavljen na 1 sat 2 minute 47,6
19 sekundi.

20 O: Da. Prepoznajem generala Mladića, sebe i generala Gveru - slijeva na
21 desno, kako gledamo.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Molim Vas nastavite sa video snimkom.
2 [Gleda se video-snimak]
3 G. THAYER: [simultani prevod]
4 P: Zaustavili smo u 1 sat 2 minute 59,2 sekunde. Da li prepoznajete bilo
5 koga na ovom kadru, generale?
6 O: Dvojicu ljudi. Čelavi čovjek koji stoji i gleda u nas je pukovnik
7 Baxter, a desno od dvojice koji sjede leđima okrenuti nama je kapetan Bliss - to
8 je gospođa za koju ste me pitali ranije.
9 P: Da li se sjećate kada je snimljen ovaj video-snimak i gdje?
10 O: Pa to je sastanak u Mrkonjić Gradu, kad god da je održan, 31., već
11 sam Vam govorio o tome.
12 [Gleda se video-snimak]
13 G. THAYER: [simultani prevod]
14 P: Generale, da li prepoznajete bilo koga za ovim stolom, na osnovu
15 Vašeg sjećanja i gledanja ovog video snimka?
16 O: Ako bi mogli malo da to povećamo jer mi je teško da uočim išta na
17 ovom kadru, ako bismo mogli da to povećamo?
18 P: Pa, možda da vratimo par sekundi?
19 G. THAYER: [simultani prevod] Gospođica Stewart pokušava da se posluži
20 magijom, da napravi čudo od ovoga, uz Vaše strpljenje i strpljenje Vijeća.
21 P: Da li prepoznajete nekoga?
22 O: To bi mogao biti general Gvero koji sjedi nasuprot, ne baš
23
24
25
26
27
28
29
30

1 sasvim nasuprot, ali lijevo od dvojice ljudi i u stvari u krajnjem dijelu stola
2 u odnosu na kapetana Blissa.

3 P: U redu. Da li prepoznajete bilo koga drugog?

4 O: Ne.

5 [Gleda se video-snimak]

6 G. THAYER: [simultani prevod]

7 P: Ponovo, da li prepoznajete bilo koga na ovom kadru?

8 O: Da. To je general Mladić, kapetan Bliss - to je ova žena između mene
9 i Mladića - i Baxter koji stoji iza generala Mladića.

10 P: A generale, da li se sjećate ko je prisustvovao tom sastanku u sobi
11 za sastanke?

12 O: Da. Pored generala Mladića, tu je bio general Gvero, ne sjećam se
13 imena treće osobe, ali to je bio bosanski Srbin koji je bio komandant vazdušne
14 obrane. Možda je bio još neko, ali se ne sjećam.

15 P: U redu. Hvala. Završili smo sa video snimkom koji je zaustavljen u 1
16 sat 3 minute 16,9 sekundi.

17 Generale, mislim da će Vam biti drago, kao i svima drugim, da imamo još
18 samo dva sastanka o kojima želimo da govorimo. Molim da se pozove 2949.

19 Ovo je izvještaj sa sastanka od 22. avgusta, u Boriki kod Žepe u 13h. Da
20 li se sjećate tog sastanka?

21 O: Da, sjećam se.

22 P: Želio bih da skrenem Vašu pažnju na stranicu 3 verzije na engleskom,
23 paragraf 8. To će biti nekoliko stranica dalje u verziji na B/H/S-u.

24

25

26

27

28

29

30

1 U ovom izvještaju se kaže da ste Vi tražili od Mladića, naime da ste
2 govorili o tome da su pretjerane akcije koje je poduzeo on i vojska bosanskih
3 Srba umanjile ono malo podrške i simpatije koju je pružala međunarodna
4 zajednica. Da li se sjećate kakve su bile njegove reakcije na to?

5 O: To nije bilo prvi put da sam pokrenuo to pitanje, ali ovo je
6 vjerovatno bio trenutak kad sam to mogao najkonkretnije da uradim i to je
7 svakako bila situacija u kojoj mislim da sam počeo da shvatam, odnosno da
8 shvatam da Mladić počinje da razumijeva ono što sam pokušavao da mu istaknem već
9 izvjesno vrijeme. Shvatanje da on i mnogi njegovi ljudi, rukovodstvo bosanskih
10 Srba, postaju gotovo izolovani u odnosu na stvarnost, onakvu kakvom je vidi
11 ostatak svijeta. To je počelo da se kristalizira još onda kada sam se sreo s
12 Mladićem u Beogradu i kada samo već tada o tome razgovarali. Ta misao se
13 pojavila još ranije, ali kao što sam rekao, tad se kristalizirala.

14 I ako se dobro sjećam, razlog zašto je to pokrenuto u tom smislu u kojem
15 je pokrenuto u ovom paragrafu, je to što se Mladić žalio da je tu veliki broj
16 Srba, iako je riječ o hrvatskim Srbima koji su protjerani iz svojih domova u
17 krajinama i da to ne izaziva takvu reakciju kakvu bi izazvalo kada je riječ o
18 150.000 ljudi ili više koji su protjerani, kao što je izazvana reakcija u odnosu
19 na ono što se desilo u Srebrenici. I on, Mladić, je rekao da to nije fer i zašto
20 svijet ne vidi događaje u krajinama na isti način na koji gleda na događaje u
21 Srebrenici i Žepi, i ja sam bio u mogućnosti da mu ponovo objasnim da on i
22 njegovi saborci su se oslikali kao negativci i da je jedan od razloga za

23
24
25
26
27
28
29
30

1 to je bilo upravo u tome što je on djelovao na način na koji je djelovao i to je
2 ono što sam ja želio da mu ukažem.

3 P: Generale, ako pogledamo sada paragraf 9, to je u verziji na B/H/S-u
4 sljedeći paragraf...

5 O: I tu vidite ista stvar se pokreće: da li sam ja onda ukazao na to da
6 nije dozvolio nikome da uđe i da vidi te ljude koje je on zarobio i tako dalje.
7 I njegov odgovor da se opet odnosi na ljude iz Krajine i pretpostavljam da je to
8 sve povezano, pretpostavljam da je autor ovog dokumenta to podijelio u dva
9 paragrafa, a u stvari to je bio jedan razgovor. Sve je to bilo u jednom
10 razgovoru.

11 P: Ovdje se pominje da je Mladiću bilo sasvim očigledno neprijatno kada
12 je pomenuta Srebrenica i da je tvrdio da je Međunarodnom komitetu Crvenog krsta
13 dozvoljen pristup. Da li se sjećate da mu je bilo neugodno kada ste Vi
14 insistirali na tome?

15 O: O da, da. Nema sumnje da sva ova pitanja u vezi sa Srebrenicom i
16 uopšte tim da je vlastitim akcijama on u stvari pogoršao - to nisu bile prijatne
17 informacije za Mladića.

18 P: A u to vrijeme, generale, da li se sjećate da li ste dobili bilo
19 kakvu informaciju o zvjerstvima koja su bila počinjena nakon pada Srebrenice?

20 O: Ne sa bilo kakvom izvjesnošću. Znali smo da 2.000 ljudi, ili koliko
21 god, muškaraca, koliko god da ih je bilo - da njih nećemo ponovno vidjeti. Da li
22 su oni svi bili ubijeni ili ne, mi to nismo znali i gotovo da smo prestali da
23 tražimo pristup, osim u ovakvim razgovorima kao što

24
25
26
27
28
29
30

1 ih ovdje opisujem.

2 Negdje početkom avgusta ili možda na samom kraju jula, Amerikanci su
3 počeli da objavljuju satelitske fotografije koje su bile dokaz... mogle bi da
4 budu dokaz masovnih grobnica i tome slično, a ono što nije bilo jasno: da li je
5 to bilo čišćenje nakon velike bitke, ili je to bilo ubistvo samo po sebi širokih
6 razmjera? Nije bilo nikakvih dokaza... nije bilo nikakve sumnje da su ljudi
7 ubijeni, ali okolnosti u kojima su ubijeni, to je bilo nešto što je još uvijek
8 bilo pod sumnjom u to vrijeme.

9 P: A u pokušaju da možda to utvrdite, koje ste napore Vi ulagali?

10 O: Pa ja sam insistirao na istrazi u Srebrenici. Tačnije, ja nisam u to
11 vrijeme insistirao na istrazi o Srebrenici uopšte.

12 P: Generale, želim da Vam pokažem jedan konačni izvještaj koji ćemo
13 pogledati, to je sa spiska 65ter 2950. I dok se to poziva, generale, da li se
14 sjećate da li su ulagani ikakvi napori to vrijeme, krajem avgusta, da se
15 ustanovi šta se desilo sa muškarcima u Srebrenici?

16 O: Ako se dobro sjećam, već je postojao ovaj Međunarodni sud; i to je
17 već bio početak istraga - i u jednom trenutku, u julu ili avgustu - ponovo, ne
18 sjećam se precizno datuma - i Karadžić i Mladić su proglašeni ratnim zločincima
19 i predmetom krivičnog gonjenja kao ratni zločinci. I ja sam se pitao, stoga, da
20 li uopšte trebam da imam ikakvog posla sa tim ljudima. Nama je rečeno da
21 nastavimo normalno obavljati svoj posao, a to je na drugim ljudima da se time
22 bave.

23 P: Sljedeći dokument, generale, odnosi se na sastanak koji ste
24
25
26
27
28
29
30

1 obavili 25. avgusta, opet u restoranu Jela. Vidi se da su u pratnji generala
2 Mladića bili generali Gvero i Tolimir. Da li se sjećate tog sastanka?

3 O: Da.

4 P: A koja je bila svrha tog sastanka, sjećate li se?

5 O: Prije nego što pročitam dokument, ono što mi odmah padne na pamet je
6 to da sam ja želio biti siguran da se situacija oko Goražda uredila, da vidimo
7 dokle je stigla inicijativa za mir. To je bio napor na strani Ujedinjenih naroda
8 koji je u konačnici bio uspješan, a koji je počeo početkom avgusta, na kraju
9 hrvatske ofanzive.

10 P: Možemo li sada poći do dna svake od ovih dviju verzija. Hvala.

11 Pogledajmo paragraf 3 koji se odnosi na to da je general Mladić za
12 vrijeme sastanka dao naredbu generalu Tolimiru da se odobri UNMO rotacija. O
13 čemu se to radi, ako se sjećate, generale?

14 O: Ne znam, nisam siguran. Da li Sudsko vijeće razumije razlike u UNMO-
15 ima i različitim lancima zapovijedanja?

16 P: Ja to... ja sam uvjeren u to generale.

17 O: Od mene je zatraženo da se bavim pregovorima i takvim stvarima,
18 ukoliko je to bilo potrebno. Postojale su tri grupe ljudi iz Ujedinjenih naroda
19 u Goraždu. Bili su Ukrajinci, Britanci i UNMO-i.

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Namjera je bila da se povuče Ukrajinski bataljon i do tog trenutka oni
2 su možda već i otišli, nisam siguran, ne mogu se sjetiti datuma, ako se to
3 dogodilo, kad se dogodilo. Znači, moralo se napraviti sve te aranžmane i
4 dogovore da bi se izvukli Britanci iz područja, ali UNMO-e sam htio ostaviti u
5 enklavama i zapravo, radilo se o zamjeni bataljona vojnim posmatračima.

6 P: Sada idemo na paragraf 4, podparagraf A, i moramo ići na sljedeću
7 stranicu u B/H/S verziji.

8 Mislim da se ovdje radi o inicijativi za mir koju ste maločas
9 spomenuli, generale. Prema ovom izvještaju, Mladić je veoma jasno dao do znanja
10 svoj stav i pristupa između političkog vodstva bosanskih Srba i Mladić je
11 također jasno dao do znanja da želi da njegovi generali budu dijelom toga
12 procesa.

13 Prvo da Vas pitam sljedeće: da li se sjećate kakve je informacije, ako
14 ikakve, su date Vama u vezi sa podjelama između vojnog i političkog vrha
15 bosanskih Srba.

16 O: Mislim da nismo dobili nikakve nove informacije. Ono što nam je bilo
17 rečeno su bile indikacije ili naznake da je došlo do razmimoilaženja u
18 mišljenjima, ali to smo već naslutili na početku godine kada smo o tome počeli
19 razgovarati. I ja sam iskoristio priliku da vidim da li je to i dalje tako, i
20 tako dalje. Također sam pitao u tom trenutku kako bih razumio kako se odvijaju
21 pregovori sa Holbrookeom.

22 G. THAYER: [simultani prevod] Gospodine predsjedniče, znam da smo još
23 malo vremena od pauze, ali sada sam završio svoj dio ispitivanja o

24
25
26
27
28
29
30

1 činjenicama i sada bih prešao na stručni dio svjedočenja generala Smitha. Ja
2 ostavljam Sudskom vijeću i mojim kolegama da li ćemo sada imati pauzu i započeti
3 sa novim područjem nakon pauze i možda ću moći završiti taj stručni dio
4 svjedočanstva ovoga svjedoka, ili želite da nastavim sada?

5 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Što se nas tiče, mi smo uvijek
6 pokušavali udovoljiti željama Vašim. Ako nitko od Obrane nema ništa protiv,
7 mogli bismo sada napraviti pauzu od 25 minuta.

8 SUDSKI SUŽBENIK: [simultani prevod] Molim svi ustanite.
9 ... Početak pauze u 17.15h.

10 ... Sjednica nastavljena u 17.45h.

11 SUDSKI SUŽBENIK: [simultani prevod] Izvolite sjesti.

12 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Gospodine Thayer, izvolite.

13 G. THAYER: [simultani prevod] Hvala gospodine predsjedavajući.

14 P: Dobar dan ponovo, generale.

15 O: Dobar dan.

16 P: Generale, kao što znate, Pretresno vijeće je željelo da Vas sasluša i
17 kao vještaka o istorijatu, funkciji i značaju Glavnog štaba. U Vašoj izjavi
18 vještaka, Vi ističete da je moderna verzija Glavnog štaba počela da se
19 pojavljuje tokom Napoleonovih ratova i da je dosegla vrhunac u Velikoj
20 Njemačkoj, u Glavnom štabu Velike Njemačke.

21 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Da li Vi sugerišete da znate o tome
22 više od samog svjedoka?

23 G. THAYER: [simultani prevod] Ne, uopšte, časni Sude.

24 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] U redu. Izvolite nastavite.

25

26

27

28

29

30

1 G. THAYER: [simultani prevod]

2 P: Generale, s obzirom na istoriju i datume razvoja oružanih snaga u
3 različitim oblicima i prirodama, možete li nešto više da kažete kao vještak o
4 tome zašto je toliko važan glavni štab po Vašem mišljenju? Zašto kažete u svojoj
5 izjavi da sve oružane snage imaju nešto što liči na glavni štab.

6 O: Oružane snage neke države uvijek ima nešto slično glavnom štabu,
7 generalnom štabu, koji obavlja funkciju... zapravo važnije je koju funkciju to
8 tijelo obavlja nego koje se ime daje. To je ono što definira takvo jedno tijelo.

9 Oni su tu kako bi kako bi formirali i održavali, stvorili, oružane snage
10 i u doba mira i u doba rata. Oni su također... to tijelo je predstavnik upravo
11 tih sposobnosti kada se to usporedi sa drugim elementima države. To je ono
12 tijelo koje objašnjava, razjašnjava, potrebe za ljudstvom, novcem, budžetom,
13 nastojanjima za stvaranje oružanih snaga, i tako dalje, i tako dalje.

14 Dakle, njihova je funkcija također da budu nešto... karika koja povezuje
15 političke elemente države i vojne elemente, koja prenosi političke namjere u
16 vojne postupke, a osim toga, tu se i omogućava vojno djelovanje. Tu se
17 objašnjava koliko šta može koštati iz budžeta, koliko nešto može koštati u
18 ljudstvu i tako dalje, unutar tog jednog političkog foruma.

19 Također oni funkcioniraju kao način na koji se oružane snage... kako se
20 njima rukovodi tokom ratnih perioda kako bi se ostvarili određeni politički
21 ciljevi, a u vrijeme mira da se priprema za upravo takvu situaciju. Dakle, to
22 tijelo, ta institucija glavnog štaba, izvršava upravo te funkcije,

23

24

25

26

27

28

29

30

1 bilo da se radi o glavnom ili generalštabu vojske, kako god to zvali, dakle, ta
2 institucija obavlja te konkretne funkcije štaba.

3 P: Kad se radi o antičkim vojskama kao što su Aleksanderova ili Cezarova
4 vojska, oni nisu imali generalštabove. Kakva je razlika između modernog
5 generalštaba i onoga što je nekad postojalo? Recimo neke od tih historijskih
6 ličnosti su dobro djelovali bez generalštaba. Pokušajte nam to malo objasniti,
7 kakva je razlika od tih antičkih i modernih vojski.

8 O: Postoje dvije strane o kojima mogu razgovarati. Prvo bih rekao vrlo
9 jednostavno da u tim pred-modernim vremenima, kao što ste Vi to nazvali, država
10 takođe nije bila ono što je danas. Dakle, postajao je različiti odnos između
11 vojske i države. Ali osnovna je razlika danas u tome što postoji kompleksnost
12 prirode korištenja vojne sile, njihovo raspoređivanje po bojnom polju, zatim
13 raspon oružja koje imaju - generali ne mogu vidjeti cijelo bojno polje, a bitka
14 se ne vodi od jutra do večeri i onda prestaje. Znači, kompleksnija je struktura
15 upravljanja vojskom, logistički zahtjevi su veći, sve je to puno kompliciranije
16 i puno veće nego što je bilo nekoć u vremenima, na primjer, Julija Cezara.
17 Problemi su isti, samo što su puno veći.

18 P: Možete li mi objasniti neka od Vaših iskustava kada ste radili u
19 vojsci kao član generalštaba ili kad ste imali podršku generalštaba. Znači

20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 pokušajte nam usporediti ono kako djeluje britanska vojska i kako je djelovala
2 Vojska Republike Srpske?

3 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Ivolite gospodine Josse.

4 G. JOSSE: [simultani prevod] Prigovor. To je ono što ne bi trebao ovaj
5 svjedok raditi, na temelju Vaše odluke.

6 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Sada ću uputiti strane na dijelove
7 odluke od 11. oktobra, kada smo jasno rekli da general Smith može svjedočiti kao
8 stručnjak o povijesti, funkciji i važnosti glavnog štaba, ali ne i o tome kako
9 je djelovao štab Vojske Republike Srpske u smislu doktrine i strukture Vojske
10 Republike Srpske. To je naša odluka, a Vaše je pitanje bilo: "Da li biste mogli
11 opisati Vaša osobna iskustva iz rada kao član generalštaba i možete li
12 usporediti Vaša osobna iskustva u britanskoj vojsci sa onim što ste primijetili
13 kako je djelovao Glavni štab Vojske Republike Srpske." Dakle, to je stav, ali
14 sada se moram dogovoriti sa kolegama.

15 G. THAYER: [simultani prevod] Časni Sude, ja sam pročitao vrlo pažljivo
16 Vašu odluku.

17 G. JOSSE: [simultani prevod] Molim Vas, da li se svjedok može udaljiti
18 iz sudnice?

19 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Mislim da to nije potrebno, jer će
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 se raditi o pravnoj raspravi o tome da li ovo pitanje se uklapa u našu odluku
2 ili ne.

3 G. JOSSE: [simultani prevod] U redu.

4 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Dakle, mislim da dakle neće biti
5 nikakvoga utjecaja na svjedoka, ono o čemu ćemo razgovarati. Gospodine Thayer,
6 izvolite, recite što imate reći.

7 G. THAYER: [simultani prevod] Ja sam želio što efikasnije ovo
8 svjedočanstvo predočiti Sudu i u odluci se kaže da gospodin Smith može govoriti
9 o vlastitim opservacijama o funkcioniranju Glavnog štaba Vojske Republike Srpske
10 i njezinih oficira, i da će to raditi na temelju vlastitih iskustava.

11 Ja mislim da imam pravo, na temelju odluke, da pitam pitanje koje sam
12 pitao, a s time da se ograničim na osobne opservacije gospodina Smitha.

13 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Gospodine Josse.

14 G. JOSSE: [simultani prevod] Ovo je moj odgovor, gospodine
15 predsjedavajući. Ove riječi koje je citirao moj cijenjeni kolega su zapravo ono
16 što se tiče fakata, činjenica, a ono čemu ja prigovaram je to što on sada
17 /nerazumljivo/ traži da uspoređi svoju vojsku sa Glavnim štabom Vojske Republike
18 Srpske, a to je ono što, prema našem mišljenju, nije nešto što bi on smio i

19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 mogao raditi, na temelju Vaše odluke.

2 [Sudije vijećaju]

3 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Imamo većinsku odluku, gospodine Josse
4 i gospodine Thayer.

5 Većina nas je mišljenja da pitanje kako je postavljeno, gospodine
6 Thayer, bi moglo biti krivo shvaćeno i moglo bi od svjedoka tražiti da dade
7 odgovor na temelju svoje ekspertize strukture Glavnog štaba britanske vojske i
8 Glavnog štaba Vojske Republike Srpske i da nam dade mišljenje o svojim
9 opservacijama na terenu.

10 To je ono što je mogao svjedok shvatiti iz pitanja. Ono što smo odlučili
11 je to da Vi, gospodine Thayer, morate promijeniti svoje pitanje, preoblikovati
12 ga tako da upadne u parametre koje smo naznačili odlukom od 8. oktobra /sic/.
13 Dakle, nema problema da pitate svjedoka o tome kakva je njegova ekspertiza, i na
14 temelju te ekspertize koju on ima u vezi sa strukturom britanske armije i
15 njegovog Generalštaba, kakve opservacije je mogao imati kad je imao osobno
16 iskustvo i osobne sastanke sa Glavnim štabom Vojske Republike Srpske.

17 Ja ne formuliram Vaše pitanje, to Vi morate sami, ali barem pokušajte
18 tako da Vaše pitanje zvuči kao da potpada pod parametre naše odluke. To je
19 važno.

20 Kad kažem većina, to smo sudac Kwon i ja - mi smo ta većina koja je
21 donijela odluku.

22 G. THAYER: [simultani prevod] Gospodine predsjedavajući, možda ću moći
23 malo simplificirati ono što sam do sada rekao i početi tako da ću jednostavno
24 pitati pitanje koje će se temeljiti na opservacijama izvan konteksta bilo
25 kakvoga stručnog iskaza. Možda će tako svi biti sretni,

26

27

28

29

30

1 možda će svi moći se složiti s mojim pitanjem, a onda ću nastaviti i posvetiti
2 se ostatku svog pitanja.

3 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Dakle, Vaše pitanje i odgovori moraju u
4 ovom trenutku ne sadržavati ekspertno mišljenje, naročito kad se radi o generalu
5 Smithu.

6 G. THAYER: [simultani prevod] Pokušat ću, gospodine predsjedavajući. Ja
7 mislim da ćemo dobiti prilično dugačak odgovor jer će pitanje biti činjenično i
8 prilično općenito.

9 P: Generale, na temelju Vaših interakcija sa Glavnim štab Vojske
10 Republike Srpske, Vaših kontakata s njima, Vaših sastanaka sa generalom Mladićem
11 i njegovim pomoćnicima i drugim oficirima u Glavnom štabu Vojske Republike
12 Srpske, dok ste bili na terenu - na temelju tih Vaših opservacija i iskustava
13 koje ste imali sa njima, da li ste u stanju reći Sudskom vijeću da li ste stekli
14 neke zaključke ili opservacije na temelju činjenica o tome kako su oni
15 djelovali? Strogo na osnovu onoga što ste Vi vidjeli u tom trenutku.

16 O: Ono što sam uočio i što sam shvatio na temelju uočenog, je da je tu
17 postojao sistem komandovanja i rukovođenja koji je bio utjelovljen u tom štabu i
18 koji je bio centralne prirode, centralizovane prirode. Koliko ja razumijem
19 sljedeće termine, taj je štab izdavao naređenja, a ne zadatke. Ja mogu objasniti
20 šta pod time mislim. Također, ta je struktura imala mogućnost da zadrži takvu
21 centralnu kontrolu, time što bi se izdvojila iz komande, glavne komande. Dakle,
22 mogli su se određeni elementi tog Glavnog štaba, to jest glavne komande,
23 postaviti negdje na istureno mjesto gdje bi onda bili zajedno sa podređenim
24 komandama, negdje u blizini ili u čijem području su bile, i na taj način
25 zadržati tu jednu centraliziranu kontrolu nad razvojem događaja.

26

27

28

29

30

1 Čini se da se radi o veoma pouzdanom sistemu jer, na temelju mojih
2 iskustava, ako bi se izdalo neko naređenje na vrhu, vidjeli biste da se to
3 ispunjava prema dnu. Ako se nešto dogodilo pri dnu, mogli ste biti uvjereni u to
4 da je neko to prijavio gore po hijerarhiji. Dakle, dva kraja tog jednog stroja
5 su jednostavno bili međusobno povezani, razumjeli se i jedan primjer takvog
6 sistema komunikacije koji je postojao je recimo prilika kada sam ja jednom
7 zgodom krenuo prema Srebrenici. Bilo nam je rečeno kojom putanjom da se krećemo
8 - mi smo se izgubili, skrenuli smo s te putanje i naišli smo na jedan kontrolni
9 punkt i bilo je očigledno da su ti ljudi na tom kontrolnom punktu bili
10 iznenađeni da se odjedanput tamo među njima našao komandant UNPROFOR-a i dva
11 vozila i njegovo ljudstvo.

12 Međutim nije trajalo dugo, možda pola sata, prije no što smo mi
13 telefonski sa tog kontrolnog punkta razgovarali direktno sa Mladićem i vratili
14 se na onu putanju, stigli do Srebrenice na kraju otprilike pola sata ili tri
15 četvrt sata kasnije.

16 Dakle, znam da je taj sistem mogao funkcionirati, da jeste funkcionirao,
17 ali mislim da se radilo o jednom veoma centraliziranom sistemu.

18 P: Da se sada nadovežem na neke od dijelova Vašeg odgovora, generale. I
19 sada opet da se držimo samo onog što ste uočili za vrijeme dok ste bili na
20 službi u Bosni. Vi ste spomenuli te isturene elemente glavne komande koji bi
21 onda bili smješteni uz određene komande ili elemente. Objasnite Pretresnom
22 vijeću šta ste uočili, da li imate neke primjere toga koje ste vidjeli dok ste
23 bili tamo? I usput, generale, samo ću Vas zamoliti da kad objašnjavate, radije
24 dodajte više, nego da nam kažete premalo. Mislim da je to poanta, zato ste i
25 ovdje. Dakle, slobodno razradite šta treba.

26

27

28

29

30

1 O: Pa možda bih trebao razraditi ono gdje sam govorio o naređenjima, a
2 ne o zadacima, kao razlici. Dakle, da počnemo odatle. Naređenje, kada bih želio
3 definirati šta pri tom mislim u ovom slučaju - to je situacija kada se definira
4 i šta hoćete da se uradi, i kako da se to uradi. Ako nekom pak dajete zadatak,
5 onda mu kažete koji želite rezultat da bude, a njemu prepuštate ostvarivanje tog
6 zadatka, u velikoj mjeri upravo tom podređenom.

7 To naravno nije tako striktno kao što sam sada opisao, tu ima varijacija
8 ta dva oblika, ali općenito govoreći, ono što se meni činilo da vidim kada
9 govorimo o Glavnom štabu, da se radilo dakle o organizaciji koja je djelovala
10 uglavnom izdajući naređenja, a ne zadatke. Primjer toga da smo imali istureno
11 komandno mjesto - evo to je ono što smo prije pauze govorili u vezi sa Žepom.
12 Imamo primjer toga da su vozila za vezu bila tamo na licu mjesta kako bi
13 postojala neophodna veza između tog isturenog komandnog mjesta i svih kojima je
14 ono potrebno.

15 Mogućnost da se krene prema jugo-zapadu u vrijeme kada je došlo do
16 napada na Knin, to je još jedan primjer toga.

17 P: U ovim primjerima koje ste naveli, tko je bio taj iz Glavnog štaba, u
18 obadva ta slučaja, ko je po Vašem razumijevanju bio poslan na to istureno mjesto
19 gdje su se vršila takva dejstva?

20 O: Da se vratimo malo. Ako imate komandni sistem gdje se pokušava
21 održati centralizirano rukovođenje, jedan od razloga... i mislim da je to
22 upravo, da upravo zbog toga to gledam kada razmatram pitanje Glavnog štaba je
23 postojanje ovih pomoćnika komandanata.

24
25
26
27
28
29
30

1 Naime, to Vam omogućava da se postave takva isturena komandna mjesta -
2 ako ste glavni komandant možete ostati nazad, poslati nekog na istureno komandno
3 mjesto ili možete Vi tamo otići, zajedno sa prednjim krajem i prepustiti
4 pomoćnika komandanta... njemu prepustiti da ostane u Glavnom štabu. Dakle, imate
5 relativno malu grupu ljudi koja donosi takve odluke koja se nalazi u samom
6 centru i to upravo zahvaljujući tome što imate pomoćnike komandanata.

7 U slučaju Žepe, pitali ste me koga sam sreo. Rekao sam da sam sreo
8 generala Gveru. Ono kako sam ja shvatio šta mi je on rekao, to je bilo
9 potkrijepljeno time što sam znao da su već bila postavljena vozila sredstava
10 veze na isturenom komandnom mjestu kod Žepe, da su ona već tamo.

11 P: A kada je riječ o događajima na zapadu, generale, ko je iz Glavnog
12 štaba, bar koliko se Vi sjećate, bio u tom području?

13 O: Pa dosta dugo sam ja shvaćao da je načelnik štaba, a često ga
14 pomiješam, njegovo ime često zaboravim... Dakle, taj načelnik štaba je bio u
15 Banja Luci. Dakle, on se bavio tom stranom, tom frontom, tim dejstvima. A kada
16 je došlo do napada Federacije i Hrvatske i kada su glavne borbe se počele
17 odvijati tamo, onda je i Mladić tamo prešao.

18 P: Prije nego što ste naišli na generala Gveru pred Žepom, na temelju
19 onog kako ste Vi razumjeli i kako ste Vi uočili događaje vezane za Glavni štab,
20 dakle ko je rukovodio operacijom vezanom za Žepu?

21 O: Mislim da je to bio general Tolimir na početku te operacije.

22 P: Zamolit ću da pogledamo...

23
24
25
26
27
28
29
30

1 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Samo momenat. Generale, slušajući ovo
2 što ste nam danas govorili, a posebno kada je riječ o nekim od ovih izvještaja,
3 recite jeste li sigurni da govorilo o potpuno istim odgovornostima kada je riječ
4 o dejstvima vezanim za Žepu? Jer sam ja u jednom momentu stekao utisak da je
5 možda postojala neka razlika između vojnih dejstava i dejstava koja su se
6 dogodila, tj. aktivnosti koje su uslijedile nakon toga - dakle, humanitarnih
7 pitanja, rješavanja pitanja izbjeglica i njihovog prijevoza i tako dalje. Da li
8 ste dakle primjetili da su u te dvije različite faze bile potrebne dvije uloge i
9 da su različiti ljudi bili potrebni da ih odigraju?

10 SVJEDOK: [simultani prevod] Pa to su dva razdvojena pitanja, da, ali ja
11 nisam shvatio da se tim pitanjima bavilo odvojeno, bar ako sam dobro shvatio
12 Vaše pitanje. U svakom slučaju, to su sve radili vojni oficiri, starješine. Nije
13 bilo nikog drugog iz vlasti bosanskih Srba koji bi se time bavili - nitko nije
14 bio prisutan.

15 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Možda sam svoje pitanje trebao
16 direktnije postaviti. Da li ste u jednom... u bilo kojem trenutku uočili da
17 nakon što su završena glavna vojna dejstva, što se odvijalo pod rukovođenjem
18 generala Tolimira - ja sad ne kažem da je to tako bilo, nego samo pokušavam
19 protumačiti kako ste Vi doživjeli te stvari - dakle, da li ste Vi u nekom
20 trenutku zaključili da nakon završetka takvih vojnih dejstava, da je onda
21 general Gvero preuzeo posao i bavio se ovim drugim aktivnostima?

22 SVJEDOK: [simultani prevod] Da, tako sam ja to shvatio, ali to nije bilo
23 iz ovih razloga koje Vi navodite. Ja sam naime shvatio, da je u tom trenutku, a
24 to je bio pri kraju ovog niza sastanaka, tri sastanka na kojima sam bio, da je
25 došlo do ovog napada, početka ovog napada od strane Hrvata i Federacije,

26
27
28
29
30

1 pa su Mladić i Tolimir prešli na drugu stranu zemlje, kako bi se time bavili i
2 ostavili generala Gveru da se bavi sa preostalim pitanjima. Kao što čovjek može
3 imati istureno komandno mjesto, može i ostaviti svoje... svoju isturenu komandu,
4 kako da kažem, za sobom da razriješi sve što nije razriješeno.

5 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Hvala. Izvolite, gospodine Thayer.

6 G. THAYER: [simultani prevod]

7 P: Da se nadovežem na pitanje časnog Suda: da li se sjećate koje prirode
8 su bila vojna dejstva ili aktivnosti u Žepi nakon 31. pa sve do odlaska snaga
9 UNPROFOR-a... konačnoga odlaska UNPROFOR-a iz tog područja?

10 O: Pa ja sam jako malo mogao vidjeti jer mi nije bilo dozvoljeno da idem
11 u patrolu ili bilo šta takvo, ali koliko sam ja shvatio, oni su jednostavno
12 održavali situaciju pod kontrolom, brinuli su se da ne bi ponovo nešto izbilo.
13 Nije se radilo o nikakvoj ofanzivi, mislim da su se sve snage bosanskih Srba
14 polako prebacivale na ovu novu prijetnju koja je nastajala.

15 P: Koliko se Vi sjećate, generale, u tom periodu, dakle 31.jula, gdje su
16 se nalazili, kakva je bila sudbina vojno sposobnih muškaraca iz Žepe, da li je
17 to bilo razriješeno?

18 O: Ne, mislim da je bar jedan dio njih još uvijek bio u nepristupačnijim
19 dijelovima te enklave Žepe, pripremajući se da prijeđu u Srbiju. Kada se to
20 tačno dogodilo, tog se ne sjećam.

21 P: Dozvolite da se s još jednim pitanjem nadovežem na pitanje časnog
22 Suda, možda jedan drugi aspekt. Naime, na temelju onoga što ste uočili,

23
24
25
26
27
28
29
30

1 odgovornosti pomoćnika komandanta koji je bio na takvom isturenom položaju,
2 kakve su bile dakle njegove odgovornosti, uzevši u obzir to gdje je bio i koja
3 mu je mogla biti funkcija, to jest položaj, a na temelju onog što ste vidjeli u
4 to vrijeme?

5 O: Pomoćnik komandanta, bar koliko sam ja shvatio to, mogao je imati...
6 mogao je biti zadužen ili odgovoran za sve za šta mu je... za šta je bio... za
7 što je dobio zadatak, što mu je rečeno da rješava. Ta funkcija obuhvaća
8 specifične štapske zadatke, i zadaća je da svi zajedno u glavnom štabu... da se
9 svako bavi nekim poslom, da ne može svako radit svoje kako god hoće. Međutim,
10 kada imamo ovakvo jedno isturenno komandno mjesto i na njega se stavi neki od
11 starješina visoko-pozicioniranih, onda on komanduje u vaše ime, dakle u ime
12 generala Mladića, što obuhvaća sve odgovornosti.

13 SUDIJA KWON: [simultani prevod] Temelj Vaših zaključaka, da li je to
14 Vaša pretpostavka, ili ste to utemeljili na nekim konkretnim činjenicama?

15 SVJEDOK: [simultani prevod] Ne, ne. To sam ja uočio, to sam ja
16 primijetio. Kada se neko mogao baviti cijelom tom stvari, bilo general Tolimir,
17 bilo general Gvero, on se mogao baviti svim pitanjima koja god da su bila. Ja
18 sam shvatio dakle da ta osoba vrši funkciju komandanta, iako je on pomoćnik
19 komandanta - on je bio komandant za ona pitanja koja su bila pred njim, da tako
20 stavim. I tako su oni to i radili.

21 E sad, da li se on bavio i onim dužnostima koje su bile obuhvaćene
22 njegovom inače standardnom funkcijom, to ne znam. Za to nisam vidio

23
24
25
26
27
28
29
30

1 nikakve pokazatelje. Za to sam... Da bih to vidio morao bih biti u samom štabu.

2 SUDIJA KWON: [simultani prevod] Dakle, Vi ste zaključak izvukli u odnosu
3 na generala Gveru, zbog toga što ste od njega čuli da je on bio zadužen za
4 cijelu tu stvar u to vrijeme?

5 SVJEDOK: [simultani prevod] Da, u tom konkretnom slučaju, ali sam vidio
6 kako je funkcionirao i general Tolimir i onda sam zaključak izvukao promatrajući
7 djelovanje njih dvojice.

8 SUDIJA KWON: [simultani prevod] Hvala.

9 G. THAYER: [simultani prevod]

10 P: Molim dokument 2908 sa 65ter spiska. A prije nego što taj dokument
11 predočimo, generale, recite da li se sjećate jednog sastanka iz septembra 1995.
12 godine na kojem su bili... na kojem je bio komandant Sarajevsko-romanijskog
13 korpusa, Dragomir Milošević?

14 O: Svrha ovog sastanka kojeg se ja sjećam je bilo da se prođe kroz to
15 šta je... šta se od njih očekuje kada je riječ o izvlačenju naoružanja i
16 ljudstva iz zone isključenja oko Sarajeva.

17 P: Molim Vas da provedemo par trenutaka da to stavimo u kontekst. Zašto
18 je održan taj sastanak i koji je bio cilj tog sastanka?

19 O: Ako se dobro sjećam, taj sastanak je održan negdje pri kraju
20 septembra, mislim da je svakako bio poslije 15., a možda čak i oko 22., 23.
21 septembra. UN i NATO su bombardovali, hrvatska ofanziva je bila u toku i zašla
22 je u Bosnu i Hercegovinu do tog vremena. Opsada Sarajeva je ukinuta i ne mogu

23

24

25

26

27

28

29

30

1 da se sjetim tačnog redoslijeda tih događaja, ali došlo je do sporazuma,
2 dogovoreno je da dođe do obustave bombardovanja... ili je trebalo da dođe do tog
3 dogovora ako se određene stvari dese, a među tim stvarima je bilo da se povuče
4 određeno naoružanje i određene snage, da bosanski Srbi povuku to naoružanje i te
5 snage iz zone isključenja Sarajevo i taj sastanak je održan u blizini Lukavice
6 da bi se naveli detalji... uslovi kako će se to odvijati i šta će se desiti ako
7 se to ne uradi.

8 P: Molim da sada pogledamo taj dokument, 2908. Molim da pogledamo drugu
9 stranicu verzije na engleskom i drugu stranicu verzije na B/H/S-u.

10 Paragraf 1, u njemu se kaže da se general Smith danas sreo sa generalom
11 Miletićem, načelnikom štaba... Glavnog štaba Vojske Bosne i Hercegovine, to je
12 skraćena COSBSAHQ, šta to znači?

13 O: Načelnik štaba... Glavnog štaba vojske bosanskih Srba.

14 P: Generale, prema Vašem sjećanju, koji je bio položaj generala Miletića
15 u septembru 1995. godine?

16 O: Ponovo, nisam siguran kojim redoslijedom sam ja došao do tog saznanja
17 jer mi nismo bili dobro obaviješteni o komandovanju i rukovođenju i
18 organizovanju komandovanja i rukovođenja u toj vojsci, to je nešto što smo
19 saznavali usput, ali mislim da je ono što se desilo je da kada je načelnik
20 štaba, osoba koja je ranije bila na toj funkciji, bila upućena u Banja Luku,
21 onda je general Miletić zastupao tu osobu i zauzimao taj položaj... tu funkciju.
22 I on je, u stvari, bio načelnik operacija, odnosno sektora operacija u štabu. To
23 je bilo njegovo formalno zaduženje. Međutim, kada je načelnik štaba odsutan,
24 onda vam je potreban načelnik štaba i onda je on postajao taj čovjek na toj
25 funkciji, u tim okolnostima.

26

27

28

29

30

1 P: Dakle, generale, na osnovu iskustva koje ste Vi do sada opisivali u
2 proteklih pola sata, prateći način na koji je funkcionisao Glavni štab i
3 raspoređivao svoje komandante i oficire... pomoćnike komandanata i oficira, da
4 li ste bili iznenađeni ili ne ako bi načelnik operacija, operativnog sektora...
5 sektora za operativne poslove, imao sastanak sa Vama u Sarajevu?

6 O: Ne, ne uopšte. Koliko sam ja shvatio, on je tada bio načelnik štaba,
7 on je bio mnogo više od načelnika odjela za operativne poslove. On je sada
8 obavljao funkciju načelnika štaba u Glavnom štabu.

9 P: Ako možemo da pogledamo sljedeću stranicu verzije na engleskom i
10 pogledamo paragraf 6 i 7, mislim da je to na stranici 3 u verziji na B/H/S-u. U
11 paragrafu 6 u izvještaju se kaže da je general Miletić potvrdio da će konvoji
12 UNHCR-a planirani za Goražde biti odobreni i Vi ste ga obavijestili o namjeri da
13 pošaljete oklopne transportere Ruskog bataljona kao pratnju.

14 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Da, prije nego što odgovorite. Gospođa
15 Fauveau.

16 GĐA FAUVEAU: [simultani prevod] Gospodine predsjedavajući, ja sam protiv
17 toga da se ovaj dokument pokaže svjedoku. Mi bismo željeli da vidimo konkretan
18 dio dokumenta, a ja pitam zašto jer ovi događaji su van geografskog raspona
19 događaja i takođe optužbi koje su podignute protiv generala Miletića jer ovdje
20 mi govorimo o Goraždu.

21 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Da, gospodine Thayer.

22 G. THAYER: [simultani prevod] To je relevantno barem sa dva aspekta.
23 Prvo, sa stanovišta zapažanja o kojima je general Smith već svjedočio - o tome
24 kako je funkcionisala Vojska Republike Srpske, na osnovi njegovog iskustva i
25 uloge koje je general Miletić igrao tokom ovih događaja u predmetno vrijeme.

26 Drugi razlog zašto je to relevantno je da će dokazi Tužilaštva

27

28

29

30

1 pokazati da je Glavni štab učestvovao i takođe rukovodio operacijom ponovnog
2 pokapanja tokom cijelog novembra. I to je relevantno da se pokaže kako je
3 general Miletić učestvovao u ukupnim aktivnostima Glavnog štaba u predmetno
4 vrijeme. To je relevantno iz oba razloga.

5 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Da, gospođo Fauveau. Hvala Vam
6 gospodine Thayer. Gospođo Fauveau.

7 GĐA FAUVEAU: [simultani prevod] Ovo nije dio optužnice podignute protiv
8 generala Miletića. To jeste dio optužnice podignute protiv nekih drugih
9 optuženih, ali ne protiv mog klijenta. A kada je riječ o prvom dijelu, ja nemam
10 ništa protiv toga, ali možda nam svjedok može reći da li je se on sreo sa
11 gospodinom generalom Miletićem ili ne. Ako se sreo s njim, onda on može da
12 govori o njegovoj ulozi, ali samo za relevantno vrijeme. Međutim ja ne vidim na
13 koji način ovaj sastanak može sada da se prebaci u mjesec juli. Mi prvo moramo
14 da čujemo od svjedoka da li se on zaista sreo sa generalom Miletićem ili ne.

15 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Da li želite da odgovorite na to, ili
16 ćete ostaviti stvari na tome?

17 G. THAYER: [simultani prevod] Moje sljedeće pitanje će se upravo
18 odnositi na njegov susret sa generalom Miletićem tokom tog sastanka.

19 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Samo jedan trenutak.

20 [Sudije vijećaju]

21 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Ne mogu da se složim sa Vašim
22 prigovorima, gospođo Fauveau, pod uslovom da se Tužilaštvo drži okvira koje je
23 naznačilo, a da ne pokriva pitanja koja su van predmeta optužnice.

24

25

26

27

28

29

30

1 Izvolite nastavite odgovarati na to pitanje. Ako je potrebno da Vam se
2 ponovi pitanje, gospodine Thayer, izvolite, učinite to.

3 G. THAYER: [simultani prevod] Hvala gospodine predsjedavajući.

4 Mogu li skrenuti pažnju Vijeća na jednu stvar? Jer u optužnici se
5 pominje Goražde i druge istočne enklave, jer to je objekat onoga što se navodi u
6 ovoj optužnici, a to je čišćenje muslimanskog stanovništva iz ove tri istočne
7 enklave. Kada smo pominjali istočne enklave, kao što je to general Smith činio u
8 svom iskazu, mislim da Pretresno vijeće treba da zna o čemu govorimo. Mi ne
9 govorimo o nekim dalekim enklavama koje nemaju veze s tim. Govorimo o istočnim
10 enklavama. Ali ostavit ću na tome.

11 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Ono što smo mi htjeli da kažemo je da u
12 Vašim pitanjima, i u odgovorima, treba pokušati da se izbjegavaju detalji o
13 događajima koji su se u ovom slučaju desili u Goraždu, jer se general Miletić ne
14 tereti za te događaje. To je sve što smo mi mislili svojom odlukom.

15 G. THAYER: [simultani prevod] Shvatio sam, gospodine predsjedavajući.

16 P: Možda će biti produktivnije ako budemo išli kroz ova tri područja o
17 kojima ste razgovarali sa generalom Miletićem i pitati ću Vas kakva su bila Vaša
18 zapažanja na osnovu Vašeg susreta sa generalom Miletićem. U paragrafu 7, general
19 Miletić Vas je pitao kakve informacije imate o opkoljavanju i odsijecanju
20 srpskih civila ofanzivom Armije Bosne i Hercegovine u Donjem Vakufu i Vi ste
21 rekli da ćete primili informacije kada budete imali pristup tom području.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Zatim tu je sažetak sastanka sa generalom Miletićem: "Sastanak je bio
2 produktivan, zadovoljavajući. General Miletić je inteligentan sagovornik, on je
3 čovjek s kim se posao završava." Kraj citata. Generale, kada ste pogledali ova
4 tri paragrafa i sjetili se tog sastanka koji ste imali, kakvo je bilo Vaše
5 zapažanje na osnovu Vašeg susreta s njim i sa stanovišta njegove uloge i
6 njegovih ovlaštenja, njegovog mandata da tako kažemo, koje ste stekli na tom
7 sastanku?

8 O: Pa, moj utisak je bio da je riječ o čovjeku koji, ako i nije bio
9 načelnik štaba, obavljao je... vršio je dužnost načelnika štaba. On je zastupao
10 štab, Glavni štab i definitivno pokušavao da sprovede ono što smo mi pokušavali
11 također da uradimo, ali naravno, odražavao je svoj vlastiti stav u tome. U toj
12 fazi, oni su, a on je to zastupao, bili mnogo više spremni na saradnju i više
13 fokusirani nego na što sam nailazio ranije u Glavnom štabu i u ranijim susretima
14 sa predstavnicima Glavnog štaba.

15 P: U vremenu koje nam je preostalo, generale, želio bih da malo vremena
16 posvetimo raspravi o značaju načelnika za operativne poslove i odnosu između
17 načelnika za operativne poslove i načelnika štaba, i u ovom trenutku mislim da
18 se vratimo na Vaš iskaz vještaka, za razliku od svjedočenja o činjenicama i
19 zapažanjima zasnovanima na činjenicama. U Vašem izvještaju vještaka Vi ste
20 naznačili više puta da je načelnik za operativne poslove prvi među jednakim.
21 Možete li to malo objasniti Pretresnom vijeću?

22 O: Na jedan ili na drugi način, štab vojske se dijeli na odjele ili
23 službe. Dakle, postoji onaj za operacije, za obavještajno djelovanje i tako
24 dalje... za kadrovske poslove. Načelnici ovih rodova ili odjela bave se
25 konkretnim pitanjima unutar štaba, a u štabu... a u komandama su oni povezani sa
26 operativnim poslovima, sa logistikom, sa obavještajnim poslovima, sa vezom i

27
28
29
30

1 povezuju se sa komandama koje su iznad i ispod njih.

2 Operativni poslovi su funkcionalna svrha vojske i u izvjesnom smislu svi
3 ostali rodovi su tu da podrže vršenje... obavljanje operacija. I zbog toga
4 načelnik za operativne poslove i načelnik tog roda je prvi među jednakim u
5 odnosu na ostale rodove u tom štabu... u toj komandi. Tako da ako tražimo
6 najznačajnijeg među tim načelnicima rodova, onda je po pravilu to onaj koji je
7 na čelu operativnih poslova, za razliku recimo od onoga koji je na čelu
8 logistike ili drugih poslova.

9 I uobičajeno je da je on taj koji zastupa načelnika štaba ukoliko
10 postoji načelnik štaba. Posao načelnika štaba je da komanduje štabom i da
11 koordinira aktivnosti unutar štaba, cijelog štaba.

12 P: Želio bih da nekoliko trenutaka posvetimo jednoj drugoj funkciji
13 Glavnog štaba koju ste identifikovali u Vašem izvještaju vještaka, a to je
14 povezivanje sa političkim organima Vlade. Mislim da ste o tome kratko govorili
15 na početku Vašeg iskaza. Da li biste nešto više rekli o toj ulozi Glavnog štaba
16 i govorili o tome na koji način se to povezuje, ako je riječ o jednom odvojenom
17 konceptu, kako se odnosi na Vašu temu, odnosno na vojne ciljeve koji moraju da
18 se uključe u ukupne političke ciljeve?

19 O: Pa, odgovor na prvi dio Vašeg pitanja pokazuje i kakav bi trebao biti
20 odgovor na drugi dio Vašeg pitanja. Prebacivanje vojnog cilja, naime

21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 odluke da se koristi vojna sila, prevođenje toga u vojne aktivnosti, e pa to je
2 jedna od funkcija koje definiraju zapravo štab. Riječ je o dvosmjernom procesu.
3 Načelnik štaba, ili tako to zovemo mi Britanci, Amerikanci to zovu predsjednikom
4 zajedničkih načelnika štabova, i svi oni zajedno, dakle i kako god da se to zove
5 u drugim zemljama, njihov posao je da budu ona karika koja ne samo pretvara
6 vojne, to jest političke želje u vojne aktivnosti nego također imaju zadaću da
7 objasne, da formuliraju ili pomognu u formuliranju političkih namjera iz
8 perspektive toga šta je praktično, koliko bi nešto moglo koštati, šta se
9 podrazumijeva za poduzimanje takvih aktivnosti. Dakle, kroz to tijelo
10 informacije teku s jedne strane na drugu. Ono rukovodi, taj štab rukovodi time.
11 Osobe koje sjede na tim dužnostima, one su te koje upravo služe kao *interface*.

12 Potreba za određenim vojničkim aktivnostima i potreba da se to uključi u
13 jednu političku želju je zapravo ono što legitimizira tu želju, jer ako ti vojni
14 ciljevi nisu uključeni u političku želju, onda se tu radi jednostavno o primjeni
15 sile, a ne o vojnom dejstvu, da tako kažem. I svakako prilikom izvođenja
16 dejstava, ukoliko ta vojna aktivnost nije čvrsto povezana u skladu sa političkim
17 ciljevima, u tom slučaju dolazi do brzog razdvajanja i raspadanja cijele
18 strukture i to na štetu organa koji su to vodili.

19 P: Generale, da se vratimo na Vaša lična iskustva i ono što ste uočili
20 tokom službovanja u Bosni. Na temelju onoga što ste vidjeli, kako biste Vi
21 okarakterizirali odnos između političkog i vojnog rukovodstva Republike Srpske -
22 i to na temelju Vaših brojnih sastanaka o kojima ste

23
24
25
26
27
28
29
30

1 nam već govorili sa visokim političkim i vojnim rukovodiocima? I ako je od
2 koristi, da se možda napravi tu neka razlika između odnosa kakav je vladao
3 između rukovodstava s jedne strane, i ličnih odnosa između najviših
4 rukovodilaca, dakle predsjednika Karadžića s jedne i generala Mladića s druge
5 strane.

6 O: Neizbježno je da karakter ličnosti utječe i ne samo na to kako čovjek
7 sagledava stvari, nego i kako izgledaju odnosi. Međutim, mislim da je ono što
8 sam ja vidio bio jedan bliski odnos između političkog i vojnog elementa.
9 Postojala je... Bilo je jasno odmah od početka, kada sam bio na sastanku s njima
10 oni su bili za istim stolom i vojska i civili, bili su na istim sastancima na
11 Jahorini - kada sam se sastajao s njima, sastajao sam se s njima zajedno. Kao
12 što smo i ranije već čuli, ja sam cijelo vrijeme tražio i gledao kakav je odnos
13 između ta dva elementa, da li je koherentan, jer ukoliko bih mogao recimo
14 vidjeti da postoje neke pukotine u tom odnosu, ukoliko postoji neka vrsta
15 neslaganja, to bi značilo da se meni tu pruža neka prilika koju bih ja možda
16 mogao iskoristiti. Dakle, ja sam to tražio, međutim, više... najčešće sam vidio
17 da se radi o prilično bliskom odnosu.

18 Također sam svjestan da postoje neke političke veze, a već sam o tome
19 govorio i odgovarao na pitanja. Moglo se naime utvrditi da postoji određeni
20 nesklad ili razmimoilaženje u tom odnosu, ali ne u smislu da bi se to sve počelo
21 raspadati. Sve je to još uvijek bilo unutar porodice, da to tako kažemo, svi
22 nesporazumi. Nije se radilo o nečem zbog čega će se porodica razići.

23 U cijelom nizu navrata je bilo očigledno, tokom sastanaka na kojima
24
25
26
27
28
29
30

1 smo bili, da politički kontekst u sklopu kojeg su se odvijala vojna dejstva o
2 kojima smo pričali, da je to bilo nešto što je bilo na pameti itekako, bilo
3 Mladića ili već osobe koja je govorila o tome.

4 P: Generale, da li nam možete dati neki primjer, ispričati Pretresnom
5 vijeću nešto iz čega bismo mogli vidjeti da je postojao takav jedan
6 dogovor, da je postojala konzistentnost između onog što Vam je govorilo
7 političko rukovodstvo i što ste vidjeli i onog što je vojno rukovodstvo Vam
8 govorilo i šta ste Vi vidjeli, barem što ste vi čuli od onog šta su Vam
9 govorili, kako ste shvatili ono što su oni govorili - možete li im dakle dati
10 neke primjere koordinacije jedinstva poruke, kako ste je Vi čuli na temelju onog
11 što su oni rekli?

12 O: Pa da se sada vratimo na sastanke s predsjednikom Karadžićem tokom
13 aprila. Iako je to dolazilo s njegove strane, iz njegove perspektive, to još
14 uvijek se poklapalo sa onim što sam ja nazvao svojom tezom, što sam izvlačio na
15 temelju onog što sam primjećivao. On je naime djelovao i govorio stvari koje su
16 sve se poklapale, koje su bile unutar tvrdnji koje sam ja formulirao u svojoj
17 tezi. Mislim da neki od izvještaja vezanih za sastanke sa Mladićem iz Mrkonjić
18 Grada i kasnije, koji su se odvijali u augustu, da se tamo također može vidjeti
19 da se razgovaralo i o političkom sadržaju.

20 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Imate još 5 minuta.

21 G. THAYER: [simultani prevod] Imam još jedno područje, trebat će mi
22 nekoliko dokaznih predmeta, zato nisam siguran hoću li uspjeti završiti sa ti m
23 područjem prije pauze.

24 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] A koliko Vam vremena još treba?
25
26
27
28
29
30

1 G. THAYER: [simultani prevod] Najviše 15 minuta glavnog ispitivanja.

2 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Ko je sutra prvi u unakrsnom
3 ispitivanju? Vi gospođo Fauveau?

4 GĐA FAUVEAU: [simultani prevod] Da, časni Sude.

5 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Generale, završit ćemo sa radom za
6 danas. Odmorite se, sutra Vas opet čeka dugačak dan.

7 SVJEDOK: [simultani prevod] Hvala.

8 ...Sjednica završena u 18.55h.

9 Nastavak zakazan za srijedu,

10 7.11.2007. u 14.15h.

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30